

En les nostres noces d'argent

«Foment» en commemorar el 25e aniversari de la seva fundació, adreça un salut cordialíssim a tots els organismes i a tots els homes que han contribuït a l'actual desvetllament de la consciència liberal i democràtica del poble català i manifesta el seu desig que no es produeixi cap deserció en les avançades de la croada patriòtica, en tant Catalunya i eis catalans no haguem recobrat la plenitud dels nostres drets polítics i socials.

Tenacitat i entusiasme

Les armes més poderoses per aconseguir el triomf d'un ideal són la tenacitat, la rectitud en els mitjans de lluita, la visió clara de la finalitat proposada. Si en tot moment la nostra terra hagués estat servida per homes que, per damunt de tota altra aspiració, les haguessin tingut en compte, faria molts anys que Catalunya hauria aconseguit el que ara comença a besllumar com una realitat immediata.

Si a algú pot retreure's un refredament, és als homes, als polítics que l'han dirigida. Ells, moltes vegades, l'han desorientada quan més confiança els tenia, quan més alenta ella estava a la intenció de llurs actes, disposada a obeir tot seguit els comanaments que se li fessin. Amb els braços enlaire, amb el crit ardorós i amorós alhora, amb l'entusiasta adhesió que estimula la fe en un ideal, el nostre poble es troba sempre fent via pel camí d'un desig secular de llibertat. És un crim, per tant, decepcionar-lo.

Aviat, però, tot el seu entusiasme, serà posat a prova una vegada més. La seva tenacitat li haurà donat la victòria. I es trobarà davant la responsabilitat completa dels seus actes, la llibertat d'elecció de les seves iniciatives. Per aquesta hora es necessita també l'entusiasme, però un entusiasme serè i decidit, clarivident. La lluita enardeix i estimula. El lluitador és, sovint, arrossegat per la inèrcia d'aquestes excitacions. Però el treball que començarà l'endemà de la consagració de la nostra victòria, ha d'ésser un treball assenyat, com cal a l'edificació de tot un poble.

Llavors necessitarem que no ens manqui l'entusiasme de Catalunya. Cada pedra que posem, cada paraula que diran les nostres lleis, cada activitat nostra, haurà de reflectir l'expressió de la voluntat del poble, aquesta voluntat que desitgem sentir vora nostre, en tot moment, perquè sigui la inspiradora de les nostres obres.

E. Foment Nació

El temps passa

Han passat ja 25 anys de la fundació de «Foment», la nostra entitat i el nostre diari.

Si haguéssim de fer un balanç de l'obra feta, tinc la seguretat que podríem fer-lo, els homes de Foment que passem de la quarantena, amb noble i legítim orgull. Foment esdevingué a la vida pública amb l'ímpetu de la pedra llançada per la fona en les aigües encantades del llac. Haguérem de bregar contra un món d'interessos i de prejudicis; hi hagué moments en què semblava que tot Reus, el Reus clàssic, el Reus del passat, ens venia sencer al damunt. Ens haguérem d'enfrontar no solament amb els dirigents d'una política anacrònica, sinó també amb el mateix poble, amb gran part d'aquest poble que fill d'una espiritualitat caduca o rànica, veia en nosaltres simplement uns pertorbadors, quan no uns enemics encoberts de la vella democràcia, del liberalisme clàssic, de la República.

Passàrem per moments verament dramàtics, per la incomprensió del poble, per moments que ens recordaren manta vegada «L'enemic del poble» del cèlebre autor noruec Ibsen.

Sortosament, al compàs dels dies, la nostra política va anar prenent en el cor del poble, en la intel·ligència de la gent. Avanços polítics i socials s'anaven infiltrant en l'ànima del poble. Aquells homes que havien estat mirats amb malícia com reaccionaris, obtenien després carta de naturalesa com republicans. Més tard, en un període definitivament evolutiu en el camp de les idees, el poble acabà veient en nosaltres, no ja els homes d'ahir, sinó els homes de demà. I, avui, en el panorama polític català apareixem com la força política, no de classe, més típicament d'esquerra, més d'avanguardia. Com s'ha operat aquesta evolució en la ment del poble, en l'enjuiciament de la nostra política? Per la virtualitat mateixa de les idees, no pel nostre esforç personal; les idees que, àdhuc com diu un autor, són tan sùtils que s'obren pas entre les baionetes; les idees de catalanitat i de llibertat agermanades i unides, han guanyat el cor, primer, i, després el pensament del poble tot de Catalunya, arribant a l'esplèndida florida d'ara, al magne plebiscit de tot un poble que anhela i reclama imperiosament el dret de regir els seus propis destins, la seva llibertat inalienable i imprescriptible.

Ara el temps dirà que ens té reservat l'esdevenidor, que no podem escrutar en l'horitzó llunyà, plasmador de les grans inquietuds polítiques i socials del nostre temps.

Solament podem dir que tenim la consciència tranquil·la del deure complert per Reus, la ciutat estimada, i per Catalunya, la pàtria volguda.

J. LOPERENA ROMÀ

Farmàcia Serra del Dr. Ornosa

Raval Sta. Anna, 80 - Telèfon 8 - REUS

M E D I C A M E N T S M O D E R N S

NOVA LINIA REGULAR "ADRIA"

SOCIETÀ ANÓNIMA DI NAVIGAZIONE MARITTIMA
FIUME

Servei setmanal amb sortida de Tarragona
tots els divendres

PER ALS SEGÜENTS PORTS:

Marsella, Port Maurici, Oneglia, Gènova, Liorna, Nàpols,
Palermo, Messina, Malta, Catània, Bari, Ancona,
Trieste, Venècia i Fiume

PROPERA SORTIDA MOTONAU

"ROSSINI"

el divendres dia 20 de novembre
admetent càrrega i passatgers

Agent general: **EMILI CARANDINI**, Laietana, 13 - BARCELONA

PER A INFORMES I NÒLITS:

Agència Sanromà

Real, 17 - TARRAGONA - Tel. 30

OFICINA TECNICA

especialitzada en

MECANICA i ELECTRICITAT

sota la Direcció de l'Enginyer Mecànic
Sr. Manuel Guillamet
ex-Encarregat tècnic de la Companyia
«RIEGOS Y FUERZA DEL EBRO
S. A.» (Districte de Reus).

Distribució de matèries:

Plànols, Pressupostos, Càlculs i Projectes Me-
cànico-Elèctrics — Formació de nous grups de
regants — Confrontació de Voltatges i Recla-
macions d'instal·lacions en fàbriques, finques o
particulars — Revisió de càlculs d'extensió.
Direcció tècnica i montatge de COOPERATIVES
ELECTRIQUES, en poblacions i indústries, amb ins-
tal·lació de noves reds i tot el corresponent al fluid
elèctrico-planimetria i construcció mecànica.

Consultes en general — RECLAMACIONS CONTRA
LA COMPANYIA «RIEGOS Y FUERZA DEL
EBRO S. A.»

AQUESTA OFICINA FORMA PART DE L'

AGENCIA BERGADA

Centre General d'Assumptes Administratius
Pagament de Contribucions—Cèdules personals

Raval Sta. Anna, 58
Telèf. 416 - A

REUS

Grillé Philips Radio

Aparells
Altaveus
Amplificadors
Pantalles

Agent de venda:
Joan Fortuny
Concepció, 16, 2°, 2.^a
REUS

DEMOSTRACIONS A DOMICILI

Magatzems LA FLECA

PERFUMERIA : : BISUTERIA

QUINCALLA : : JUGUETS

DIPOSIT A. G. P.

PAPERS DE TOTES CLASSES I MANIPULATS

CARRER ALEUS, 1 - TELÈFON 566

REUS

Farmàcia

Cavallé

Raval alt Jesús, 40

Telèfon núm. 9 A.

EXTENS ASSORTIT EN

PERFUMERIA

Avisant per telèfon es reculliran i es serviran els encàrrecs a
domicili.

DONES I HOMES

que patiu morenes, fissures, humors, flui-
xos, eczemes, coïssors, hemorràgies inter-
nes i altres malalties hemorroidals del
budell recte i anus i de la pell

Es curen de veritat radicalment i ràpidament, amb

PROKTOSOL-JEIL

fabricat per "Chemische Fabrik Henry Corhs", Hannover
DARRERA PARAULA DE LA CIENCIA MEDICA ALEMANYA
Caixa de 12 supositoris: Ptes. 7'25. Caixa amb un tub d'ungüent: Ptes. 5'75

Representant general: N. Sallés. - Apartat 199 - Barcelona - Tel. 79561,
al qual hom es pot dirigir en el cas de no trobar el producte a la localitat.

Dipositaris i llocs de venda a Reus: Cooperativa Farmacèutica de la Pro-
vincia de Tarragona. - A. Serra Pàmies S. A. - Farmàcia del Dr. Ornosa i
a les altres més importants.

Un homenatge ben merescut

Els homes fundadors de "Foment" poden restar satisfets de llur obra catalanitzadora i liberalíssima. Per això avui que nosaltres encimbellats damunt la magnífica piràmide de vint-i-cinc anys de lluita meritòria constant i aferrissada, tenim el goig de contemplar aquest bé de Déu de tasca realitzada en pro dels ideals salvadors del nostre poble, sentim una joia ben íntima que ens mou a retre un efusiu i cordial homenatge a aquests volguíssims amics nostres, que saberen bastir a aquesta ciutat l'honrosíssim baluart del catalanisme i de la ciutadania.

Nosaltres que a l'escola política de "Foment" hem après d'estimar la llibertat i Catalunya, no ens hauria estat possible deixar transcórrer una data de tan extraordinària evocació patriòtica, sense un comentari encomiàstic i alentador. La gesta heroica d'uns ciutadans benemèrits que tingueren la laudable gosadia de fundar a començos de segle, un centre republicà nacionalista, el qual tanta transcendència ha arribat a conquerir, no sols a Reus, sinó a tota la terra catalana, hé val la pena d'ésser evocada amb tots els honors i dedicar-li el tribut de la nostra més fèrvida admiració. Al mateix temps dir-vos que les nocés de plata que avui celebrareu, siguin un motiu de satisfacció inacabable. Ben merescut ho teniu!

Tot el que els catalanistes reusenes facin per honorar-vos, serà pàlid i ben poca cosa pel que sou mereixedors. Però vosaltres, homes fundadors de "Foment", no en voleu ni en desitjeu de vanaglàries fugisseres. Vosaltres amb la gratitud del poble ja en teniu prou. I com que sabeu que el poble us vol i us estima; com que sabeu també que en aquesta hora gloriosa pels anys de la història política local, resta completament identificat amb els vostres anhels i amb les vostres inquietuds, no ambicioneu res més.

Vint-i-cinc anys de bons, d'immillorables serveis a la pàtria, valen això i molt més. Cal no oblidar-ho! Perquè quan Catalunya era encadenada i maltractada, vosaltres la defensaveu i la portaveu flamejant en el sagrari del vostre cor; perquè quan damunt del seu rostre de mare afligida caigué com una terrible bofetada la malvada "Llei de Jurisdiccions", vosaltres ereu com sempre al seu costat, i lluitaveu per la seva dignificació;

Els amics de "Foment" m'han demanat unes ratlles pel seu extraordinari en celebrar el 25.è aniversari de la seva fundació. Es per a mi un plaer complaure'ls, en homenatge, ben merescut per cert, a la premsa comarcal catalana. Agraeixo, doncs, la gentilesa dels bons amics a la qual vull correspondre.

Durant els anys de persecució i oprobí a les llibertats ciutadanes i collectives, més greus i més aferrissades en referir-se a les llibertats de Catalunya, la premsa comarcal ha estat el més ferm baluart d'integritat i defensa. Mentre veiem com la nostra llengua, immortalitzada per genis reconeguts arreu del món, era foragitada dels centres oficials i de les escoles, i vexada amb les més baixes i grolleres burles, la premsa comarcal catalana creixia i es consolidava, oposant a la tirania, la força més racional i humana: l'amor inquebrantable al propi verb.

I mentre la bandera barrada, que gloriosa s'havia passejat de cap a cap de la Mediterrània respectada pel món, era prohibida i arrecunada impietosament, la premsa comarcal aixecava una altra bandera, que no era ni de poder ni de força, però que era més honrosa perquè parlava al cor i a la intel·ligència; i aquests òrgans de cultura autòctona, òrgans de sacrifici, perquè no claudicaren malgrat les persecucions sofertes, han estat, es pot dir ben alt, la salvació espiritual de Catalunya.

I és per això companys de les comarques tarragonines, que crec un deure de justícia, retre un homenatge de simpatia a aquesta premsa humil i de conviccions fermes, avui, que la República espanyola està a punt de reconèixer la personalitat integral de la nostra estimada Catalunya.

Vint-i-cinc anys de vida periodística, que representen altres tants anys de sacrifici, us ha donat, companys de "Foment", nou braó i noves forces. No defalliu pas mai. El premi serà la reivindicació d'un poble noble i lleal, que espera recobrar la llibertat perduda per abraçar fraternalment els altres germans d'Espanya i del món.

R. NOGUER I COMET
Governador Civil de Tarragona

perquè sempre que ha calgut heu ofrenat a la nostra pàtria, a la pàtria de tots els catalans, el vostre amor immens i la vostra sollicitat afectuosa, rebeu, honorables ciutadans, l'homenatge de la nostra adhesió més inquebrantable, del nostre afecte més pregon.

Tingueu la convicció, encara, que el cor de tots plegats glateix agraït i satisfet de l'obra vostra, sense altra ambició que poder-la continuar amb l'estímul del vostre exemple admirable i edificant. Cal que no ho oblidem!

SNOB

K-SR

—VOLEM LA LLIBERTAT PERQUÈ EL CLERO, ELS MILITARS I LES GRANS EMPRESES PUGUIN PASSAR PER DAMUNT DEL PODER CIVIL.

—BRAVO!

Foment

Els homes de les joves promocions que ens hem acollit sota el nom de Foment, prosseguint el camí senyalat pels que l'integren a partir de la seva fundació, escoltant la veu del seu mestratge, estem orgullosos de poguer ésser els hereus d'aquest Foment que tan bell lloc ha ocupat sempre dintre de la política general de Catalunya i de la nostra ciutat.

Avui en commemorar el seu 25.è aniversari de lluita, és un deure de tots retre homenatge a aquells homes que amb llur constant esforç han fet que nosaltres poguem gaudir la joia de veure implantada la República a Espanya i l'esperança que ben prompte tinguem reconegudes les llibertats de Catalunya.

JOSEP ANDREU ABELLÓ.

Servar

Vint-i-cinc anys de tasca ininterrompuda en el treball, sovint ingrati, de la política, permeten a qualsevol institució, entitat o periòdic, adoptar el to de veritable autoritat, que és la derivada d'autor.

Un quart de segle de perseverància és efectivament alguna cosa ponderable i sòlida. En el nostre país, en el qual les millors intencions encarnen només el temps efímer de la vida d'un papelló, una associació política que aguanti com el Foment de Reus és un exemple que cal celebrar.

Un quart de segle de continuïtat, anomenada santa, en la devoció i fidelitat als mateixos ideals bàsics, és una obra de generacions i forçosament esdevé transcendent. És una cosa arrelada que no es pot confondre ni valorar com aquelles capelletes o cataus de personalismes ridículs, autocràtics o demagògics, però sempre menyspreables.

Un Centre polític, un diari, consagrat aquest lapsus de temps al servei d'una doctrina, ja és una Escola, una fundació d'Educació política, amb tota la pregona nobleza i dignitat que pertany al autèntic i prístí significat del mot política, santificat per la mort de Sòcrates.

Acostumat a reverenciar dintre el Centre Federal de Tarragona la conseqüència dels vells federals de tota la vida, reto agradosament homenatge al Foment per a que no s'hi apagui mai la flama encesa a la Llibertat, que avui porta els noms de Catalunya i República.

MANUEL GALÉS

Noces d'argent

Avui les celebra l'entitat cabdal del catalanisme liberal a Reus. Aquests dies es compleixen 25 anys que el nostre portantveu va aparèixer per primera vegada a la llum pública per a portar a cap la seva tasca de catalanització de les nostres contrades.

En complir-se aquesta data hem de constatar amb goig que la nostra entitat i diari FOMENT, han realitzat a bastament el fi per al qual foren creats, de difusió de l'ideal sagrat de Pàtria. Si establim comparacions, veurem que aquests vint i cinc anys han estat fructífers per l'ideari patri.

Recordo amb anyorança que era als primers anys de la meva joventut, quan vaig començar a freqüentar Foment; aleshores nomenar-se catalanista i actuar com a patriota era lliurar-se a la rialleta de la gent i constituïa un perill, tota vegada que del respecte que es deu a les idees d'altri se'n tenia un concepte arbitrari. Sortosament en aquest espai de temps les idees polítiques en el nostre poble han evolucionat com a tot arreu i avui la nostra satisfacció més gran ha d'ésser la de veure com els que llavors no admectien els ideals redemptors del nostre poble, els han incorporat a la seva actuació.

En l'aspecte de la política general la nostra entitat als vint-i-cinc anys de la seva existència veu tots els principis del seu programa polític incorporats a la governació de l'Estat. La proclamació de la República ha fet resplandir a la nostra Catalunya el sol de la llibertat. Estic plenament convençut, perquè tinc plena confiança amb els homes que dirigeixen el nou règim, que ben prompte haurem de celebrar el reconeixement de la nostra personalitat catalana i amb ella el dret indiscutible a regir-nos per nosaltres mateixos.

Faig vots per a què quan "Foment" commemori les seves nocces d'or, gandeixi ja la nostra Pàtria un nou règim social en el qual tots els ciutadans visquin lliures de l'esclavatge que impera en aquest ordre. Conseguides les llibertats polítiques cal anar evolutivament a l'ideal d'emancipació social de tots els ciutadans. Fins ara als partits avançats ens havia interessat el problema polític; des d'ara en endavant hem de cedir la primacia a les reformes econòmiques, jurídiques i socials, tota vegada que el triomf dels ideals polítics és un fet, que ho sigui tam-

El que volem

L'autonomia integral de Catalunya, així com de les altres nacionalitats espanyoles, perquè no trobem cap llei natural que permeti el predomini d'un poble damunt d'un altre i perquè creiem també que malament poden fer-se efectius els drets individuals dintre d'un règim que no tingui cap respecte a les llibertats que, indubtablement, i per llei de sa mateixa naturalesa, tenen dret a disfrutar els cossos col·lectius. Així, per a fer efectiva aquesta autonomia nacional, volem assentar-la sobre la base de l'autonomia municipal, que, a son torn, descansarà en l'individual, fonament i base de totes les llibertats.

Considerant així mateix incompatible aquesta absoluta llibertat individual i nacional, amb un règim que per llei d'herència, vulgui imposar-nos un Quefe d'Estat irresponsable i considerat que entre homes lliures l'autoritat ha d'ésser delegada pel mateix poble, jutge suprem davant del qual deurà aquella respondre de tots els seus actes, no cal dir que treballarem per la implantació de la República, una República ben liberal, ben humana, única forma, avui per avui, de regir els pobles, veritablement democràtica, per suposar menys quantitat de govern.

Com a derivació de nostra manera de pensar en el que toca a llibertat individual, que forçosament rebutja tot el que tingui el més petit caràcter de favoritisme per cap classe determinada o d'imposició per a tots, som contraris de les quintes i del servei militar obligatori, acceptant el servei militar voluntari en tant no poguem acabar les guerres i aconseguir la solució de les diferències entre nacionalitats per mitjà de tribunals d'arbitratge on imperi la raó i no la força.

Som contraris de la pena de mort tan per no donar a ningú, ni a la justícia, el dret d'acabar amb la vida de cap home, com perquè la pena capital no permet les reparacions relatives que en cas d'equivocació són sempre possibles en totes les altres penes.

Considerant a l'ensem que de poc li serviria al treballador el disfrutar moralment de la més absoluta autonomia si materialment el deixaven en condicions que no li permetessin sostreure's de la influència de qualsevol altre classe social, veurem amb gust, i ajudarem en quan ens sigui possible, totes les manifestacions i reformes que puguin contribuir al reivindicament i millora de les classes obreres, fins a aconseguir que tothom percebeixi el que a dreta llei li pertoca com a resultat del seu treball. Interinament ajudarem a que sigui un fet la reglamentació del treball de les dones i criatures, l'establiment de caixes per a la vellesa, la jornada màxima de vuit hores i treballarem per al millorament intel·lectual del treballador, facilitant-li el mitjà d'arribar més prest a la consecució de les seves aspiracions pel camí de la raó i de la justícia.

(Del manifest del "F. R. N.", del 26 d'octubre de 1906).

bé pràcticament el del dret natural.

La tasca no és fàcil, tot el contrari, serà molt laboriosa. Cal lluitar contra l'atavisme de la gent; les escames seran empenyades, però la necessitat obligarà tothom a la lluita i tinc la creença que vençerem perquè és un ideal de justícia i el dret ens assisteix als que preecnitzen aquests principis d'humanitat. "Foment" que té en el seu ideari aquests principis de redempció humana cal que hi dediqui tot el seu esforç i en complir-se els 50 anys de la seva fundació, estigui ja implantat aquest ideal que propugnem.

JOSEP BORRÀS MASSAGUER

Raimunda Farran

LLEVADORA

ha traslladat el seu domicili al Raval Baix de Jesús, núm. 3, 1er.

A la Joventut

En els meus contactes amb la nombrosa joventut amb que compta actualment la nostra entitat, he pogut constatar que s'emprèn les tasques que li són encomenades amb tanta d'ardidesa i bona voluntat, que sense cap dubte pot assegurar-se que la continuïtat de la nostra vida política queda plenament garantida. Això és altament encoratjador perquè en les jornades que encara manquen perquè Catalunya assoleix les seves llibertats pot ésser necessari l'esforç de tots i d'una manera particular el d'aquestes noves promocions, eridades a completar els sacrificis de tota mena que han hagut de sofrir els homes que van fundar i han sostingut fins ara Foment.

Si han d'escoltar, com no dupto,

La meva salutació

En la meua ja llarga actuació pública he posat qualques pedres fonamentals d'altres tantes institucions, he posat cura en aixecar-ne els murs i he assolit també posar-hi la coberta... Quan la casa s'ha aixecat sota el blau del cel i els vents l'han assecada i els bruels tramuntanals l'han trontollat, ha estat necessària tota la força d'una santa Inquietud per a mantenir-la dreta i serena contra tot i contra tothom.

Per això quan me trobo davant d'una obra com la vostra amics de Reus, que porta ja la consagració de cinc llustres, inclino la testa amb tot respecte, perquè sé l'esforç que cal, haver iniciat fa 25 anys, i mantingut fins ara, l'eclosió d'un fogar on les idealitats de llibertat trobessin aixopluc.

Davant les vostres nocces d'argent sento la inquietud que abrutja la vostra ànima sedenta de veritat i de llum, famolenca de bé i de Justícia, freturosa de renovació. Certament que tota renovació costa esforç i dolor. En això rau, precisament, la magestat de la inquietud: en què afronta el sacrifici. La seva noblesa la separa de les baixes enveges que cerquen camins de comoditat. Per això sempre que veiem a uns homes que lluiten amb els ulls fets en un ideal diem que la seva ànima es gallardament inquieta perquè sabem per endavant els esgarrips que els feriran i les dolors que els costarà la victòria.

Venerem en tots els homes, com en tots els pobles, l'atribut més august de la magestat de la seva ànima: la inquietud.

Davant la vostra inquietud, forta de cinc llustres i prometedora d'un esdevenidor gloriós pels nostres ideals i pel vostre poble, des de les terres ventejades de l'Empordà, "terra de llibertat", jo us saludo. J. PUIG PUJADES

Figueres, 11 novembre 1931.

el meu consell, els joves d'ara han de seguir amb perseverància el camí que troben trillat, ja que quan la nostra terra tingui el que amb tant de dret li pertoca, seran ells els qui amb el guiatge dels homes experimentats hauran de bastir l'experimentats hauran de bastir l'estan sòlid que ja mai més no pugui destruir-se.

Si així ho fan mereixeran el preuat qualificatiu que obtenen els homes dedicats a defensar les llibertats, i amb això es podran donar per ben pagats tots els treballs esmerçats a tan noble tasca.

JOSEP PRDRET.

Llavors teníem vint anys

En la constitució de Foment, la joventut hi aportà una grossa contribució; és cert. De res no hauria servit, però, la gosadia dels que teníem llavors 20 anys, si els vells federals i els vells catalanistes d'aquells dies, no haguessin tingut la clara visió que darrera l'impetuositat de la joventut, hi havia la força nova que havia de catalanitzar el liberalisme reusenc, havia de popularitzar l'antic catalanisme i havia de capgirar les normes del govern de la ciutat.

Els que sense cap experiència política, amb el cor amarat de fe patriòtica i amb el cervell bullent d'ansies liberals, promoguèrem la fundació d'una entitat catalanista i republicana, conservem un record pregon de la gestació de Foment, però, més profund encara, dels homes que obertament ens donaren llur suport, per tal que pastéssim el pa polític amb el llevat que graciosament ens oferiren. De la nostra gesta audaciosa, en sentim, ultra el record, un sa orgull; de la decidida col·laboració dels antics federals i dels vells catalanistes, una franca gratitud.

Els antics catalanistes mantenen incommovibles llurs sentiments parials en el tabernacle de llurs adoracions. Els antics federals servaven llurs idealitats dogmàtiques en l'àmfora de llurs amors. Els uns i els altres posaren a la nostra custòdia sentiments i idealitats. Els uns i els altres depositaren a la nostra audàcia, als nostres vint anys, la confiança en el triomf de la nova política catalanista, liberal i republicana que anàvem a predicar.

No feren, però, renúncia de llurs activitats ni deixaren a la sort nostra, l'esdevenidor de l'agrupació naixenta. Els vells catalanistes i els antics federals es compenetraren tan perfectament amb les noves orientacions, aportaren una col·laboració tan intel·ligent i decidida a l'obra de tots, que després dels 25 anys d'infatigable caminada, ens hem trobat confusos, vells i joves, amb una sola idealitat per guia i amb el mateix foc abrasador per tal de defensar la República i per tal d'aconseguir per Catalunya i els catalans, dies més justos i venturosos. La Mort, no obstant, ens ha pres a mig camí, volguts companys que enyorem sempre.

Els qui teníem vint anys, avui ja no som joves. Els que els tenen

Derrotisme

Entre totes les malalties actuals del català una de les més greus és el derrotisme.

En altre temps els catalans hem estat no conformistes. El reletador era un no conformisme. El bútxara era força sovint un no conformista. Quan l'anarquisme es va estendre tant que donava color a un sector important del nostre jovent no era altra cosa que un no conformisme.

Però aquella encara podia ésser i en molts catalans ho era una afirmació de confiança en la pròpia força. El mal tenia una compensació.

Contràriament el derrotista és un no combatent, el que si per força entra a la batalla avisa per endavant que es dona per vençut. No sols és una xifra negativa sinó que inocular en les persones del seu ambient un virus passiu.

El derrotista fa més repugnància que el covard i sol ésser més de tèmper que l'enemic. El covard coneix i no vol amagar la pròpia vilesa, i només en les grans riades humanes l'encomana als que té a la vora. El derrotista es considera un ésser superior i fa de la seva tara vergonyosa una manifestació cínica de super-home.

Cal apartar-se del derrotista i si pot ésser desemascarar-lo. És un covard que amaga la pròpia cobardia i la presenta com el resultat d'una excel·lència del coneixement. I no és la lluminositat de l'enteneïment el que determina els seus actes sinó la podridura del seu cor.

Així com no sempre que es retrocedeix davant d'un obstacle s'és derrotista, per què no ho és el que es nega a obrar amb temeritat, no tots els que es manifesten derrotistes ho són. De vegades això és un procediment fàcil de crítica o una còmoda desqualificació de l'adversari.

Però jo dic que fins en aquests casos el derrotisme és nociu al crític i al menyspreuador. Aquest és el cas del monàrquic vergonyant que troba malament tot el que fa la República, fa corre noves que ell mateix no creu, dubta de l'honra del contrari, exagera els contratemps, oculta o treu valor als èxits, i dona interpretacions malèvoles a les accions més pures. Aquest és també el cas del que mal parla dels seus enemics per honorables que sigui. Jo he sentit dir coses fastigoses d'En Macià i dels seus actes a persones que és tenien per honorades i justes i que no haurien jurat allò que deien.

I bé, jo dic que el derrotisme és un mal procediment, una eina rovellada que comunica el rovell, un virus debilitador que extenua al que l'inocula. El derrotista és una de les pitjors menes de lladre perquè et roba la força moral.

Però encara el lladre sol plantar cara i pren davant teu una actitud desafiadora. En el que surt a robar al camí hi ha desemmascarada una virtut humana. Mentre que el derrotista et fa l'amic, quan es proposa robar-te sembla que t'ajudi, el seu punyal és la garriga i l'enginy que hi ha en ell és el del traïdor.

El derrotisme és una tara, una podridura social. Cal extirpar-lo. Una societat que el deixa subsistir està en camí de decadència.

PERE COROMINES

ara, els que han d'abastar l'antorxa per tal de prosseguir la ruta inacabable cap a la perfecció humana, cal que millorin, sense defallença, l'obra començada. La honesta col·laboració que de nosaltres necessitin, no ha de mancar-los, com no ens regatejaren la seva, els vells catalanistes i els antics federals, quan, als vint anys iniciàrem la fundació de Foment, per a millor bregar per la llibertat de Catalunya i la dels seus homes.

PERE BALAGUER.

ANUNCIANTS:
"FOMENT" ES EL DIARI
QUE US CONVE.

Cassinisme

En mantes ocasions la crítica política ha descobert en les actuacions de "Foment" un excés de "cassinisme". Si "cassinisme" vol dir afecte pel casal que durant vint i cinc anys consecutius ens ha ofert amable raser i fraternal companyia d'amics caríssims, el mot està ben emprat. Si "cassinisme" vol dir voluntària reclosió per tal de viure al marge del traüt del món, el mot no expressa la nostra manera d'ésser.

Nosaltres estimem "Foment" per damunt de tota altra encarnació dels nostres ideals polítics i patriòtics, perquè "Foment", pels que li hem restat fidels en tots els moments de la seva tasca, és l'arca servadora de tots els nostres anhels, d'e totes les nostres esperances i ambicions en relació amb la vida de Catalunya i amb la de la ciutat en la que hem nascut, hem viscut i pensem morir. "Foment" — casal, periòdic i partit es fonen en aquesta paraula evocadora — és tota la nostra joventut; representa els millors anys de la nostra vida i si no l'estimem tant com a la nostra llar particular, no se'n manca gaire.

El partit, tota organització política d'abast nacional, és una cosa abstracte que tard o d'hora passa i no deixa rastre. "Foment" és quelcom concret que perdura. El partit és la flama i Foment el caliu. S'apagà la flama amb la desfeta del Partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana al qual vàrem perteneixer, emprò restà la brasa amb la permanència de "Foment", i aquesta brasa contribuí a que s'arborés altre cop el sentiment patriòtic que cristallitzà amb la fundació del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. És possible que aquesta organització perdi un dia o altre la seva actual preponderància. "Foment", però, restarà servent el foc sagrat de l'ideal que el portà a la vida pública i que és encara el mateix que serveix d'estrella guadora als llibertadors de la Pàtria.

Es per això que a Reus dir "Foment", és dir nacionalisme republicà amb més veemència i precisió del què ho expressa qualsevol altra mot o enfilall de mots.

Si estimar "Foment" representa "cassinisme", nosaltres ens sentim fonament cassinistes.

PERE CAVALLER

Una de les característiques més destacades de la intensa vida política del F. N. R. en aquests vint-i-cinc anys ha estat la renovació constant dels seus elements d'actuació, la qual cosa li ha permès conservar en tot moment aquell to obertament liberal i aquell punt d'atreviment juvenívol que en fundar-lo vàrem esforçar-nos a donar a totes les seves activitats. Desitgem que aquesta renovació no s'estronqui per a que durant altres vint-i-cinc anys pugui actuar com fins ara en un sentit rejuvenit constantment i liberalment atrevit.

D. FREIXA I BATLLE

Hi puc ésser?

Aneu, amics de Foment, a celebrar el vint-i-cinquenari de la fundació de la vostra entitat i del vostre diari. Jo no sóc de Foment ni l'ideari de Foment és el meu. Ironies de la vida em portaren, però, en temps pretèrits, al vostre casal. I al vostre costat, entre vosaltres hi vaig romandre uns vuit anys. Vuit anys! Us sembla, amics, que vuit anys de conviure amb vosaltres poden pesar en el meu ànim?

Si jo hagués passat vuit anys a Foment, sense pena ni glòria; si jo hagués estat, com n'hi ha molts en totes les entitats, la vida dels quals s'escorre en plàcida i senzilla confraternitat de taula de cafè o en superficial companyonia sense transcendència, aleshores podria, segurament, contestar amb un no rotund. Aquells vuit anys haurien lliscat per sobre el meu esperit sense deixar-hi solc.

No és, però, aquest el meu cas. La part activa—potser massa activa—, encara que un xic anònima, que vaig prendre, gairebé sense donar-me'n compte, en les tasques periòdiques del vostre portantveu, del meu encara estimat FOMENT; la lluita aferrissada que sostenieu uns quants—patíeu, aleshores, una crisi d'homes—per aixecar de nivell la política local; aquell caliu de la Redacció que li donava caient de fogar; les rellicades dels més entusiastes, mancats, però, de preparació per a la polèmica; les rialles que ens féiem, plens de satisfacció, quan en temps de censura aconseguíem fer passar comentaris que més tard vèiem mutilats en altres periòdics que havien intentat reproduir-los; l'emoció que causa l'haver complert amb deures de civilitat en hores tràgiques per a Reus; el trasbals dolorós produït per l'amenaça de dos pistolers que planava sobre els nostres caps; aquella germanor que havia trobat en homes que no pensaven com jo; les alegries i amargors compartides... Tot, tot ho recorde com si fos avui, malgrat d'haver passat altres vuit anys. I això sí que pesa, amics; això sí que deixa un solc que no s'esborra en l'esperit dels homes...

Tornava a Reus disposat a col·laborar novament, si la meua col·laboració us podia ésser útil. En aquells temps, que recorde amb recança, no ens unia, és cert, un ideal comú; ara, però, ens separa un afer tàctic. Un afer tàctic que no afecta l'essència del vostre catalaníssim ideari, i, en canvi—oh dolor!—, està fonamentalment en

Fortaleses de lluita esquerrana

El nostre país, on tan intensament s'han sentit els ideals i on tan s'ha lluitat per veure'ls triomfadors, hi ha, n'obstant, que notar, la manca de partits fortament organitzats, amb entitats que serveixin d'aglutinant dels que professen el mateix ideari i siguin portaveu d'ell. Aquesta manca de fortes organitzacions dels partits, és a les esquerres a la part que més s'ha deixat sentir. Així tan sols s'explica, que essent al nostre poble molt més difundit el sentit liberal que el reaccionari, hagi fet sentir molt menys les seves influències en la vida pública, menada sempre contràriament a l'esperit de llibertat. I és que, en comarques on hi havia una gran majoria liberal i esquerrana, per manca d'organització no trobaveu una entitat que acollís, disciplinés i orientés la força que aquella majoria representava. La creació a qualsevol poble d'un centre que representés aquelles forces liberals i esquerranes, es marcava sempre com primera fita per la lliberació d'aquell poble. Si aquell centre sabia complir amb els deures de tota entitat política, al poc temps, veieu com es convertia en dirigent de la vida pública de la localitat.

Aquesta necessitat d'organitzar els partits d'Esquerra, i de dotar-los d'organismes que els representen, fa que s'hagi de veure amb plena satisfacció que una entitat esquerrana ja creada, pugui com "Foment Republicà" celebrar les seves noces de plata. Un llarg període de funcionament d'una entitat política, vol dir esplendiment dels ideals que representa, vol dir preparació d'homes per intervenir en les tasques polítiques, vol dir èxits assolits, vol dir sacrificis passats per sostenir-les en període d'adversitat, que són també èxits, vol dir, en una paraula, demostració de la potencialitat d'un ideal que té la virtualitat de produir tals efectes.

Per la vida llarga d'entitats així, hem pogut arribar a veure triomfants els nostres ideals. Sense elles, ni la República hauria estat possible, ni una majoria esquerrana hauria dirigit la vida del nostre poble, ni Catalunya hauria pogut veure reconeguts els seus drets i la seva personalitat. Cal felicitar-se de les noces de plata de "Foment Republicà". Cal felicitar-se'n pel que han fet per conquistar les nostres llibertats i pel que hauran de fer per defensar-les i sostenir-les.

JOSEP BERENGUER

pugna amb les meves conviccions. Espero, no obstant, perquè és de justícia, que aquesta pugna, que jo considero circumstancial, desaparegui aviat. Mentrestant, però, s'aixeca davant meu un cas de consciència insoluble.

I aneu, ara precisament, a celebrar les noces d'argent del vostre casal i del vostre FOMENT. I jo penso—permeteu-me que llenci per la borda, de tant en tant, la feixuga modestia—, que hi hauré posat quelcom—no serà alguna de les pinzellades o gotes de vermell de què parlava "Les Circumstàncies"?—en aquells vuit anys de brega diària i, per tant, encara que no sigui més que en esperit, encara que només sigui amb aquest record pretèrit i—tremenda paradoxa pel qui s'ha passat la vida en lluita per un ideal qualificat despectivament de materialista!—gairebé sentimental i romàntic, vull associar-me a la vostra gran festa.

Hi puc ésser?

M. BADIA ARNAL

Sucre de Maduixes

PURGANT IDEAL

Volem Catalunya al món

Heu's ací un pensament estampat pel gran patriota i mestre Domènec Martí i Julià en un àlbum en una de les seves visites a la nostra ciutat.

I heu's ací que el desig que inspira aquest voler va fent el seu camí vers la realitat, gràcies a la tenacitat dels catalanistes que havíem seguit les ensenyances dels homes del temps del Dr. Martí i Julià i del poble català que convençut de la raó de les nostres doctrines i de què els anhels de llibertat de Catalunya no podien ésser combatuts en nom de cap principi liberal per tractar-se d'un anhel de llibertat col·lectiva, que si bé va ésser possible desfigurar en els seus començaments potser per figurar-hi al front homes d'història més aviat conservadora i presentar el problema de la nostra llibertat com una cosa tradicional, en anar guanyant l'adhesió i simpatia de les masses i dels homes liberals veiem com va apropant-se el moment de la nostra llibertat.

Present

Quan en aquestes vetlles de les nostres festes, el vi escumejant ves-si de les còpes i la veu tremolosa dels companys enlairi els cors, compteu amb mi, amics de Foment! Jo seré amb vosaltres.

El meu esperit en aquestes nits de nostres festes, correrà vers al Foment gloriós, el qual recordarà la data de l'aniversari de la gran abraçada que vint-i-cinc anys enrera, vàrem donar-nos, vells i joves catalanistes i federals del nostre Reus estimat.

Quan despreciant els traïdors i recordant amb amor i respecte els que han caigut per sempre, segades ses vides per la Gran Igualadora, passeu llista, amics de Foment!, aquestes ratlles escrites amb tota la serenitat i fermesa de les conviccions de tota la meua vida, respondran per mi: Present!

Present sempre! Present quan es tracti de lluitar pels grans ideals de Catalunya i República. Per aquestes grans amors meves que abracen a tots els homes. Per aquestes llums que han fet tremolar i vibrar el meu cor en sa primera joventut. Per aquestes conviccions arrelades per sempre més en el meu cervell i en la meua ànima. Per totes aquestes sublimitats humanes que ara, en el tomb de la cinquantena, encara per elles donaria sang, vida, tot... Present! Present sempre!

Present vull ésser en les nostres festes. Present estaré en elles, encara que, empès pel deure que em lliga a la Vida, la meua materialitat corri per aquestes terres lluminoses i fecundes de Llevant.

Quan de les vostres boques i dels vostres cors, surtin els visques triomfals i les mirades vostres escampin la seva llum buscant pel damunt de les multituds entusiàstiques, els antics companys de penes i glòries, amics de Foment!, volgueu escoltar la meua veu que a través de les distàncies arribarà a vosaltres per a dir-vos: Present!

J. M. PUIG TORRENTS

Volem Catalunya al món és ara el pensament d'En Francesc Macià, l'home-símbol, apòstol de les llibertats de la nostra terra en proclamar audaciosament, decidit i coratjós la República Catalana.

Tots els catalans que per damunt de tot sentim aquest voler hem de recolzar l'obra dels que han de portar Catalunya a viure la vida dels pobles lliures.

E. MASSAGUER

ECOS

ECO INOPORTU

Unes praules sobre el paper. Un moment de meditació. Després, una ratlla enèrgica que esborra aquelles paraules. Què li passa a l'autor? L'autor té al davant un problema delicadíssim del qual voldria parlar. És un tema que ha fet pensar a molts homes il·lustres; d'ells s'ha dit tot i després hem tingut de reconèixer que encara tot estava per dir: és el problema del temps. L'autor, en aquesta ocasió, voldria trobar senzillament les paraules justes, les paraules més gentils i posar, al mateix temps, en els seus mots, unes entusiastes esperances pel pervindre. Però l'autor no hi pot fer més; com que està tancat en la soledat d'un despatx, com que no respira cap escalfor de companyia, sempre que vol parlar d'aniversaris o de festes de commemoració li surt la imatge del temps a destorbar-lo. Per això les paraules escrites són rebutjades. I l'efusió s'asseca en voler copsar amb el pensament el terrible concepte.

Poc coneixem el món en el que el destí ens ha col·locat. Tenim d'ell, només, algunes idees vagues. La més general de totes és que el món és enormement complicat. Per què hi ha tants homes al meu redós? I no solament homes, sinó una infinita varietat d'altres éssers físics. El que caracteritza el món és la seva multiplicitat. Tota la nostra vida és una constant adaptació a la multiplicitat aquesta. Què fem en recórrer un carrer ple de viants? Reaccionar contra d'ells, apartant-nos, accelerant o moderant la marxa, reconeixent o desconeixent als qui passen, inventant cada segon una solució urgent al problema de la multiplicitat.

Caminar és, doncs, resoldre conflictes. La vida és un etern caminar. Viure, lector, serà solucionar peremptòriament el tema actual, aquest, el que tens ara davant la teva persona. Fins resoldre no fer res és una determinació activa.

La nostra ment, però, està organitzada per aquesta lluita, fins al punt que el múltiple estímul exterior és imprescindible per la vida. L'existència física i psíquica es manté per les incitacions que ens vénen de fora. Si no hi hagués altres multiplicitats que les del espai, seríem eterns perquè resistiríem els obstacles per mitjà de l'acció. En un bosc o en una ciutat sempre trobem el camí, gràcies a la nostra energia que supera o rodeja l'obstacle. Però l'existència té altres complicacions. Si, després de molts

anys d'absència, miro a una persona, la reconec, li dono el mateix nom, tinc amb ella la mateixa actitud, i, no obstant, és enutjós de confesar-ho, em sembla que ha envellit. És la mateixa criatura física, és el mateix punt de l'espai, té idèntics pensaments, però no és la mateixa persona que havíem conegut. Hi ha en el món diferències que no són diferències d'espai. Com les reconeixem? D'una manera molt senzilla: en que jo no puc lluitar contra elles. Si en cercar una persona m'equivoco de pis, rectifico immediatament la meua confusió; és qüestió de pujar unes quantes escales més o dirigir-me a un altre carrer. Però trobo la persona que necessito; aquesta persona no és la mateixa; té els cabells blancs, fa un altre posat, camina d'una altra manera. Què puc fer contra aquest canvi? Absolutament res. És inútil que busqui per un altre camí; l'individu serà diferent en una forma que resisteix als meus moviments.

Aquesta és la potència tràgica del temps: la resistència a l'acció. Com que tota paraula tradueix una acció, és natural que no hi hagi cap paraula que ens dongui idea del temps. El temps no em dona cap sensació; el desconec totalment.

L'home ha inventat artificis per desfer la fetilleria de l'enemic silenciós. La campanada que ha sonat al rellotge m'indica que la quietud del despatx és aparent, que el cert és que camino a una velocitat esfereïdora. Anem posant fites per estar alerta que el temps no s'atura. En apariència els dies són iguals l'un a l'altre i podríem pensar a la llarga que ens immovilitzem. Però un dia ens diuen que fa tants anys que fem una tasca i tenim de sobte la malenconia del vell Heràclit que plorava perquè no es podia banyar dos cops en les mateixes aigües del riu. La sensació que el temps no ens donava en cada un dels instants la rebem tota de sobte i aquest sentiment és de tristesa. Les dades solemnes, en el fons, són sempre una mica tristes perquè ens indiquen secretament la nostra parcial desaparició. Marxar en el temps és com marxar en l'espai; és apartar-se del que s'estima. Com diu la dita, canviar és sempre morir una mica.

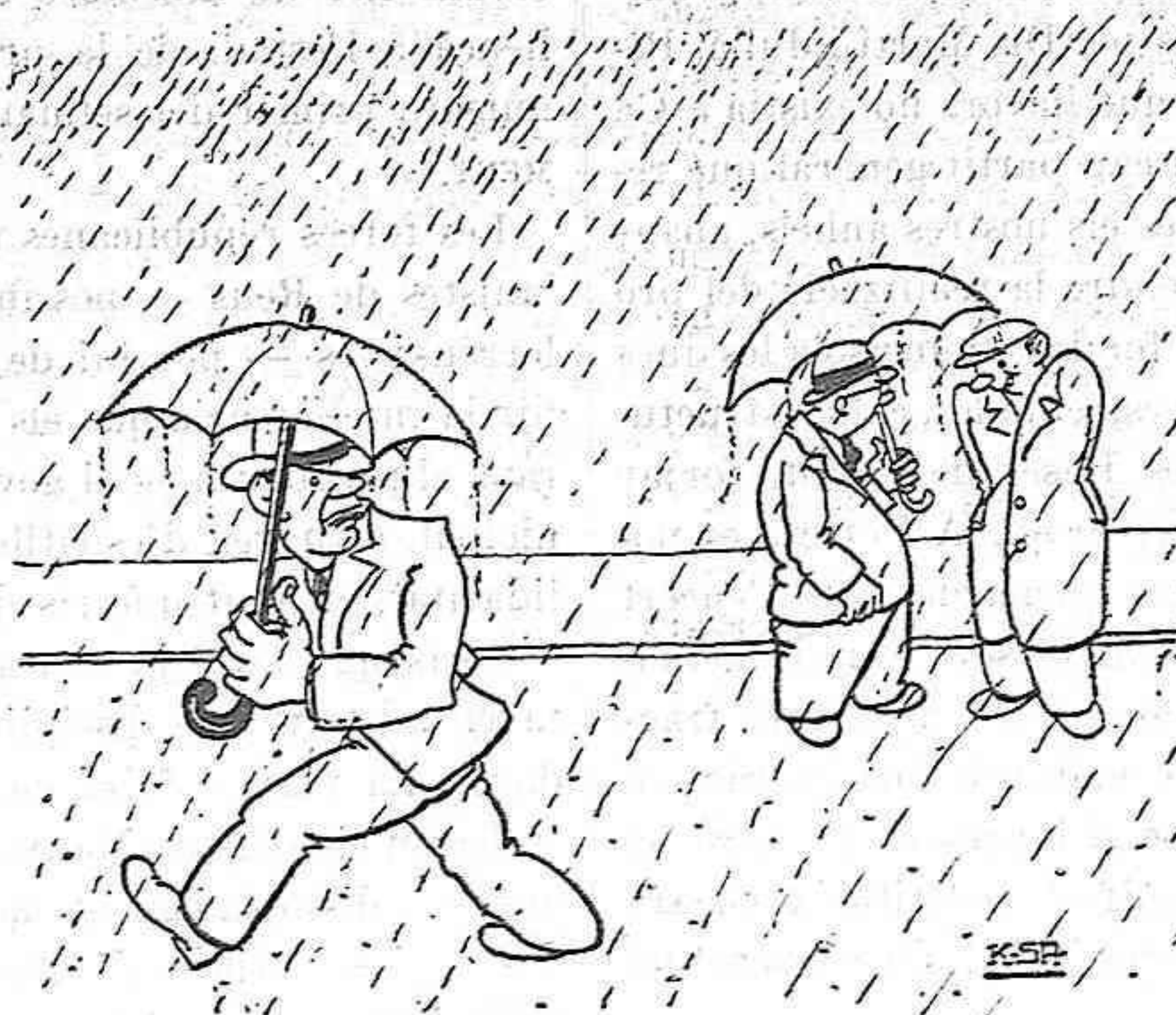
L'autor volia celebrar unes nocces de plata; és evident que no ho ha aconseguit. Per més paraules que ha esborrat, l'esperit continuava dictant les frases inoportunes.

GESTUS

Sí, amics de "Foment". Encara que no siguin més que quatre ratlles, no vull que hi manquin les meves en el dia de la vostra festa.

Hi ha tal comunitat de sentiments i d'idealitats entre les forces polítiques de les quals vosaltres sou fidel expressió i aquelles altres, lleidatanes, en les quals ve identificada tota la meua vida de lluitador, que em plau dir-vos, en nom propi i en el de "Joventut Republicana", de Lleida, que tots plegats, si mirem el passat, podem sentir la satisfacció de veure com a la sembrada idealista amb la qual hem arribat "nel mezzo del camin de nostra vitta", ha contribuït a fer possibles els dies actuals i a covar les més grans esperances per l'esdevenidor.

HUMBERT TORRES

—DEUEN ÉSSER REVISIONISTES, AQUELLS. AGUANTEN MOLT BÉ LA PEDREGADA.

Una lletra de Gassol

Amics de FOMENT:

Rebo la vostra invitació per a assistir al vint-i-cinquè aniversari de la fundació del vostre diari i de la vostra Entitat. He de començar felicitant-vos per aquesta data i per l'obra admirable de catalanització que heu portat a terme amb aquests anys. Estaré molt content de venir a fer-vos costat, si sóc a Barcelona. Si em fos impossible de venir, compteu-me espiritualment entre vosaltres.

Records afectuosos als companys.
Cordialment vostre,

V. GASSOL.

De cara a l'esdevenidor

L'afectuós homenatge que avui, en commemorar el vint-i-cinc aniversari de la fundació de Foment, els homes de Foment Nacionalista Republicà retrem als homes fundadors del vell Foment Republicà Nacionalista, el fem mirant de cara a l'esdevenidor.

En celebrar les nocces d'argent de Foment, pensem que en mirar el passat podem veure l'avenir i que un examen serà i imparcial d'aquests vint-i-cinc anys transcorreguts ens pot donar una clara visió del futur.

En el passat de Foment hi veiem uns homes que emprengueren a la nostra ciutat la tasca descoratjada de lluitar per arribar a assolir uns ideals de llibertat, els quals dissortadament en aquells temps topaven amb la incomprensió del poble. Veiem, també, en el passat de Foment, errors i actuacions equivocades. Malgrat aquests errors, l'obra realitzada per Foment durant aquests vint-i-cinc anys de vida política podem qualificar-la de meritòria.

En recordar aquest passat que veiem brillant, augurem un esdevenidor esplendorós. Avui, els ideals sustentats per Foment han deixat d'ésser incomprensibles. L'obra catalanitzadora s'imposa i és amb entusiasme que veiem com a Reus ja no és solament Foment qui hi collabora.

La tasca començada vint-i-cinc anys enrera pels fundadors de Foment no està encara acabada. Es per això que creiem que en retre avui homenatge als homes del vell Foment, i per tant, en recordar els temps passats del catalanisme heroic, ens servirà per orientar i encoratjar la joventut que puja i empeny, la qual és la qui ha de fer més esplendorós l'esdevenidor dels nostres ideals.

JOAN MARIMON

Vint-i-cinc anys d'actuació

El catalanisme, a Reus, en l'època de la renaixença política, tinqué un coratjós adalid amb l'"Associació Catalanista", composta per cultíssims elements que prengueren part activa en les diverses Assemblees estructuradores de les bases representatives dels ideals i aspiracions de Catalunya. Mancats, però, aquells homes de la decisió necessària per a sembrar la llavor dels ideals que sustentaven en el cor de la nostra democràcia, la preponderància que arribaren a assolir en la política local anà llanguint, i vingué el dia en què la gloriosa "Associació Catalanista", es veié obligada a tancar la porta del casal del Raval de Sant Pere on, en el seu darrer període, s'hostatjava. Al poc temps, però, un estol de joves, acabdillats per Marian Pellicer i Ballvé,—dissortadament traspasat ja fa molts anys i a la memòria del qual no hem rendit els catalanistes el tribut corresponent—reorganitzaren les forces disperses per tal d'acoblar-les als novells entusiasmes, i fundàrem "La Lliga Catalanista", domiciliada en el pis principal de Casa Cardenyès, —avui Navàs— de la Plaça de la Constitució. L'entitat prengué tal volada que resultant insuficient el local es traslladà a Casa Munté, on anys abans havia estat domiciliada l'"Associació Catalanista".

Les despeses per excés de propaganda i el dèficit que deixà la vinguda a Reus de l'Orfeó Català, determinaren la fallida de la Lliga, la qual es refugià modestament en una casa del carrer de Santa Anna, cantonera al del Canyis. D'allí es traslladà, composta per un nombre reduït de socis, joves en gairebé llur totalitat, a la Casa Gras, del carrer de les Galanes. Allí, en aquell pis reduït i mancat de condicions, comença a abrivar-se l'entusiasme patriòtic en els cors d'aquells joves de 15 a 20 anys. Jubicaren un periòdic denominat "Pàtria Nova", que ocupà tot seguit un lloc preminent entre la premsa comarcal i organitzaren una tanda de conferències que merequè l'altíssim honor d'ésser inaugurada per la figura de més relleu i de major autoritat dins del catalanisme militant, l'inoblidable Dr. Domènec Martí i Julià. La fama d'orador brillant, d'home liberalíssim i de sociòleg eminent que el Dr. Martí i Julià gaudia, aportaren a la conferència un ex-

traordinari concurs, entre el qual s'hi destacava una nodrida representació del Centre Federal, que prèviament havia estat convidat a l'acte.

En aquella època, el catalanisme era titllat de reaccionari o de clerical i com a conseqüència lògica els vells republicans, i principalment l'element obrer, actuaven d'enemics irreconciliables del catalanisme. Després, però, d'haver escoltat la paraula vibrant i persuasiva del Dr. Martí i Julià, els elements del Centre Federal s'aproparen als de la Lliga, i els manifestaren que es sentien absolutament identificats amb l'ideari ex-

tots els socis d'ambdues entitats, aquestes es disolgueren i el dia 25 d'octubre de 1906 es constituí Foment Republicà Nacionalista que es domicilià al carrer de Vallroquetes, núm. 12. Pocs dies després celebrà el seu acte inaugural amb un banquet i un míting al qual hi varen concórrer Lluhí Rísec, Nogués, Rovira i Virgili, Pau Font de Rubinat, Martí i Julià i altres destacades personalitats.

Al poc temps es fundà a Barcelona, amb programa idèntic al de Foment, el partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana, acabdillat per personalitats preeminents del catalanisme i del federalisme

1906. APAT INAUGURAL DE FOMENT

positat pel que en aquells temps era il·lustre president de la Unió Catalanista. I en aquell mateix moment s'insinuà la idea de disoldre la Lliga i el Centre Federal per tal d'anar a la creació d'una entitat forta, defensora dels ideals de justícia i llibertat, que eren la substància del programa federalista de Pi i Margall i de les doctrines sustentades pel Dr. Martí i Julià. Però com que llavors no existia a Catalunya cap partit general que representés els nostres anhels, abans d'emprendre la realització del projecte de fondre en una sola les dues entitats esmentades, calia estructurar unes Bases de partit, forjar un ideari propi. A l'efecte es nomenà una ponència i de l'encert que presidí la seva ràpida actuació en dona bella mostra el fragment del manifest que inserim en altre lloc del present número, el qual manifest constitueix encara avui, l'esperit de les nostres actuacions.

Acceptat el programa polític per

i del qual partit la nostra entitat en fou un entusiasta i considerat component.

L'esclat patriòtic que es condensà en Solidaritat Catalana, obligà a Foment, tot just nascut, a prestar atenció a la política local i per a major eficàcia de la seva tasca, el dia 1.er de desembre de 1906, llençà a l'estadi de la premsa el número primer del setmanari FOMENT.

Les forces republicanes no catalanistes de Reus — possibilistes i llerrouxistes — per tal de mantenir la intel·ligència que els assegurava el predomini en el govern municipal, actuaven d'espatlles a Solidaritat, en tant que els diputats a Corts que les representaven estaven adscrits a la disciplina solidària. La posició falsa en què es trobaven els senyors Manyer i Nogués — dissortadament morts els dos — fou l'origen d'enverinades polèmiques entre "Las Circunstàncies" i el nostre periòdic. Vin-

gueren les eleccions generals de 1907, i la nostra entitat prengué part activa en la campanya electoral i celebrà la victòria dels tres candidats amb un àpat monstre organitzat per Foment a desgrat dels altres nuclis republicans i celebrat en la platea del Teatre Circ amb assistència de 400 ciutadans i de tots els diputats solidaris de les comarques tarragonines excepte del senyor Nogués el qual excusà la seva assistència per boca de don Jaume Carner.

Aquell acte sense precedents en els anys de la ciutat, fou el primer èxit popular que va assolir FOMENT.

Les activitats electorals no eren obstacle a la tasca de proselitisme i de propaganda de doctrina que s'anava realitzant. Per la tribuna de Foment començaven a desfilar-hi les més destacades personalitats del nacionalisme republicà, les quals, en el transcurs dels anys havien de formar una llista interminable en la que hi figuren els noms de Martí i Julià, Vallès i Ribot, Salvatella, Carner, Coromines, Alomar, Macià, Rodés, Lluhí Rísec, Layret, Laporta, Marcel·lí Domingo, August Pi i Sunyer, Juncy, Hurtado, Govern, Calvet, Rossinyol, Moles, Gassol.

Ben aviat Foment va ésser un arborat fogar de catalanisme, fogar que no s'ha apagat mai; fins en les hores angoixoses de la Dictadura, fins en els dies de més cruentes persecucions, la nostra entitat ha estat club d'audacioses actuacions i el nostre casal fogar a collidor dels herois que sacrificaven hisenda i llibertat en profit de Catalunya.

El nombre de socis augmentava tan ràpidament, que urgia cercar més espais casals que el del car-

1924. EPOCA DE LA DICTADURA

LA GUÀRDIA CIVIL SUSPEN A UNS AMICS DE FOMENT REUNITS AL MAS DEL SR. VIDIELLA, DE CAMBRILS.

Nacionalista Republicana

rer de Vallroquetes. La casualitat ens oferí l'avinentesa de traslladar-nos al que avui ocupem, carrer de la Perla, núm. 2. En entrar al nou casal "Foment" prengué tal embranzida, que la seva acció exercia influència en tots els aspectes de la vida social de la població. "Foment" fundava un "Orfeó" que assolí un èxit insospitat; organitzava actes d'esbarjo, prenia part activa en les festes populars; celebrava mítings i conferències, assistia a les assemblees generals del partit per tal de fer-hi sentir la veu dels nacionalistes reusencs i prenia part en les lluites electorals.

L'any 1909 presentà candidatura plena per a regidors i malgrat el crescut número de vots no aconseguí veure triomfant ni un sol regidor. Els altres republicans coaligats guanyaren les majories, i totes les dretes fusionades en contra nostra, les minories.

No defallíem, però. Uns mesos després es celebraren noves eleccions i tornàrem a la lluita i trèiem triomfant un candidat el qual, secundat pel periòdic, que es convertí en publicació diària el 28 de febrer de 1909, aconseguí interessar vivament l'opinió pública en els afers municipals.

"Foment", arribà a constituir l'obsessió dels altres nuclis polítics de la localitat, especialment dels republicans, puix que la nostra polyança posava en perill la preponderància de la conjunció que des de molts anys venia exercint el govern del municipi. Era precís posar obstacles a la incrementació del nacionalisme republicà i entendent, els adversaris, que les audicions de sardanes a la via pública constituïen actes de propaganda, anaven a disoldre les rotllanes a cops d'estaca. Com que no ens sen-

tiem mesells ni la fòbia dels enemics ens acoquinava, durant molts anys les audicions de sardanes degeneraven en batalla campal. Les sardanes, però, seguiren ballant-se i aconseguiren el respecte de tot-hom.

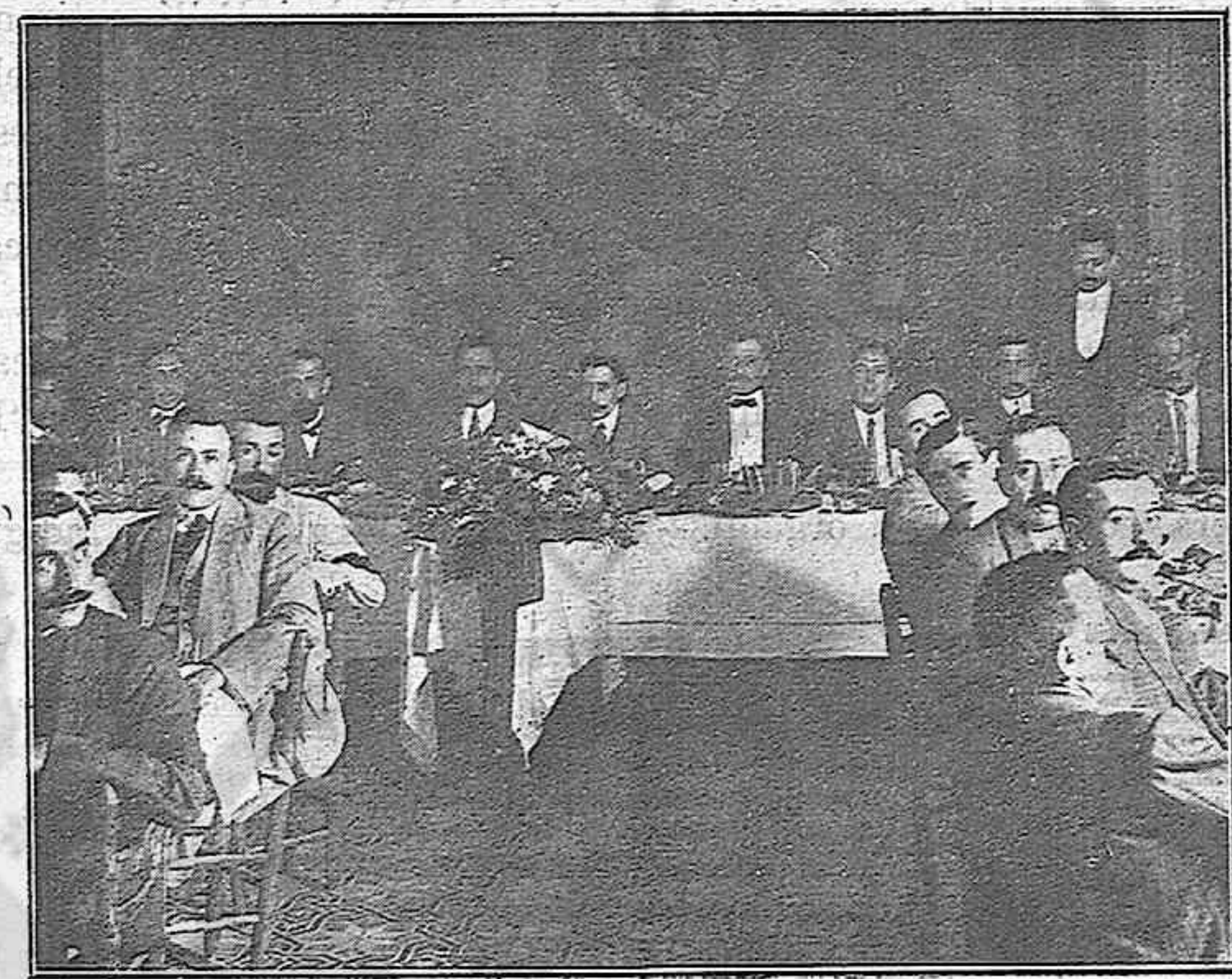
La tasca fiscalitzadora del nostre representant al Municipi era tan activa que cada sessió del Consistori esdevenia míting d'apassionada controvèrsia a les que assistia un auditori tan nombrós que sobreixint-se de la Casa de la Ciutat envaia la plaça. Tots els socis de Foment acudien a escoltar el seu representant, el qual, trencant un costum inveterada presentava redactats en català tots els vots particulars.

panyes orals tant en les sessions municipals com en el míting, la conferència o la controvèrsia, foren model de perseverància per la nostra part i d'exaltament per tots els que les portaren a terme; la campanya de premsa fou d'una virulència exagerada. Els nostres homes foren víctimes de les més baixes acusacions i de les més vils infàmies. Els contradictors, però, reberen les merescudes repulses. Durant dos anys les activitats dels homes de "Foment", estimulades i secundades per les forces vives de la població, foren realment heroiques. Els lectors que hagin viscut aquell període, entendran justos els adjectius que emprem en alludir a aquells esdeveniments.

tegrada per tots els elements polítics i apolítics interessats en el fracàs de l'esmentat projecte. I la candidatura triomfà i el Projecte Caballé restà soterrat per sempre.

Aquella acció ciutadana en la qual Foment hi actuà a l'avanguarda, ens ha valgut blasmes i censures dels nostres adversaris. Foment en aquella, com en totes les ocasions de la seva vida, ha mantingut intangibles els seus ideals. Ni allavors ni mai, no ha claudicat, puix que no pot ésser motejat de claudicació l'haver acceptat l'ajut de ciutadans desafectes a la seva política per tal de salvar Reus de les urpes d'un Monopoli oprobios.

Reus, actualment, té gairebé resolt el problema de l'abastiment d'aigües i dins de poc li tindrà d'una manera absoluta, sense el concurs de cap Monopoli ni sotmissió a cap marxant. Les aigües Caballé, en canvi, no han trobat encara qui les compri. Si Foment no hagués obtingut altre profit per Reus, l'enfonsada del projecte Caballé seria suficient per mereixer la gratitud del nostre poble.

1912. APAT D'HOMENATGE A PERE CAVALLER

Dins d'aquest ambient passional la majoria constitucional presentà el famós projecte Caballé Goyeneche, per mitjà del qual es cedia a una empresa privada el servei d'aigües de la població. Aquesta iniciativa prengué estat consistorial a darrers de l'any 1911, poc després d'haver-se celebrat noves eleccions municipals, en les quals treguérem triomfants, quatre regidors. En constituir-se el nou Ajuntament la nostra minoria quedà formada per cinc regidors: els companys Cavallé, Fàbregues, Barrufet, Recasens i Amigó.

El projecte "Caballé" era tan lesiu als interessos de la ciutat, que bé pot dir-se que en contra d'ell es produí un alçament popular del qual Foment en fou motor. Ens hauríem de remontar a èpoques molt reculades per trobar un afer municipal conscitador de tanta passió i de tantes rancúnies. Les cam-

Malgrat el desig del poble clarament manifestat, el projecte, gràcies a la toçuderia de la majoria consistorial, anava avençant lentament per entre els obstacles de les crisis que es produïen en el sí de la pròpia majoria que amb dificultats trobava alcalde que es prestés a signar el contracte amb l'Empresa Caballé.

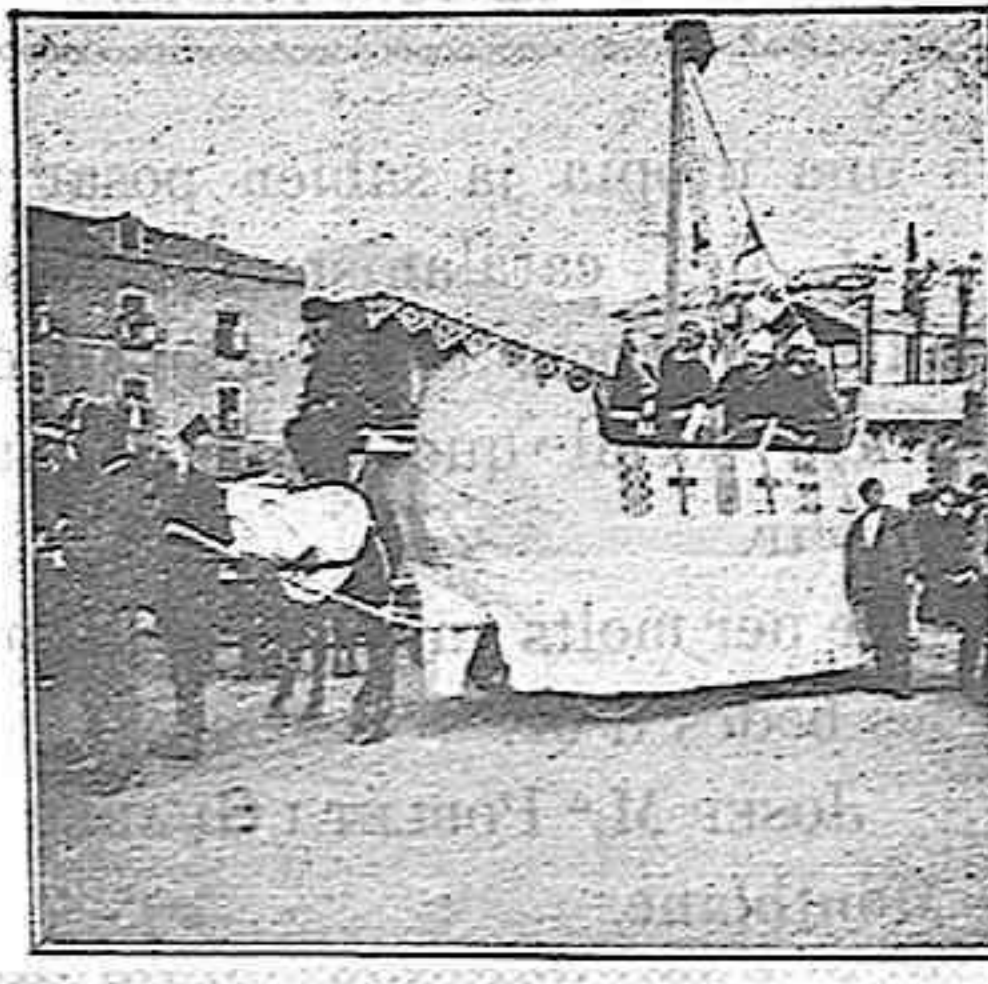
Amb aquest bregar constant i exacerbat es passaren dos anys. Foren convocades eleccions municipals, i la convocatòria abrandà de tal manera el sentiment d'amor a la ciutat, que Foment es sentí arrossegat per l'allau de l'opinió pública que exigia de tots els reusencs els sacrificis que calguessin per tal d'arrabassar el govern municipal de mans dels que l'exercien per posar-lo en les del poble i així fer un esforç suprem per lliurar a la ciutat del dogal del Contracte amb l'Empresa Caballé. I així es formà la candidatura patriòtica in-

Desfet virtualment el Partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana i sense una organització general que aplegués els nacionalistes republicans, Foment passà per un període crític, el més crític potser d'ençà de la seva fundació.

Hagué de reduir el format del seu portaveu, degut a l'alça insospitada que experimentaren el paper i la mà d'obra a conseqüència del trasbalsament econòmic que s'operà amb la gran guerra. Així, i tot però, Foment seguí sense defallences el seu camí traçat i quan el moviment revolucionari que plasmà en l'Assemblea de Parlamentaris l'any 1917, col·laborà a mida de les seves forces a la formació de l'esperit cívic que havia de sostenir aquell moviment.

Quan la maleïda època del terrorisme iniciat a Barcelona i que amb la seva força s'anà irradiant per tot Catalunya i per tant per la nostra ciutat, els homes de Foment es vegeren amenaçats i perseguits per haver condemnat els mètodes coercitius emprats pels uns i el procediment que com a rèplica posaren en pràctica els altres.

Passat aquells moments d'an-goixa que la sèrie de fets luctuo-

CARNAVAL DE 1908
LA CARROSSA AMB QUÈ HI PARTICIPÀ FOMENT
REUS

sos ocorreguts durant aquell període de l'imperi dels pistolers, i quan semblava que en la política general de Catalunya anava dibuixant-se la formació del nucli que havia d'acoblar tots els nacionalistes republicans, vingué el cop d'Estat de Primo de Rivera i amb ell l'adveniment de l'odiosa Dictadura.

El mes següent d'implantat el règim dictatorial, Foment ja va sofrir-ne les conseqüències, veient suspès el diari primer i clausurada l'entitat després.

Malgrat de la predilecció que en llurs persecucions ens dispensaren els dictadoretz de per ací, els homes de Foment seguïrem treballant a l'ombra, i això ens valgué que alguns d'ells haguessin de respirar l'aire humit i enrarit de l'ergàstula.

Dissolt Foment s'hagué de crear l'entitat que pogués aplegar els seus homes i disfressada de recreativa es constituí al mateix casal de Foment i encara que amb constant amenaça anà fomentant l'afició a la nostra dansa i l'ús del nostre idioma, fins que caigué aquell règim dictatorial.

Tot just caiguda la dictadura de Primo de Rivera eregueren els nacionalistes republicans que havien d'aprofitar l'esclatxa que deixava el nou govern Berenguer per tal de sortir de la clandestinitat en què es movien i començar ràpidament les gestions per a la llur reorganització. El terreny estava ben preparat. Els socis de "Foment" havien mantingut fidels els seus principis, a despit de totes les vexacions i totes les persecucions de què els havia fet objecte la Dictadura. En Primo havia caigut a darrer de gener de 1930 i el dia 11 de febrer del mateix any, els nacionalistes republicans en vies d'organització legal s'aplegaven en un àpat per tal de commemorar l'adveniment de la primera República espanyola. L'acte fou grandios i serví per a evidenciar la simpatia que havia conquerit en l'opinió la fermesa i la lleialtat amb què s'havien comportat els amics de "Foment" durant el període indigne. A la vegada que els nacionalistes republicans, festejaren l'aniversari de la proclamació de la República, els altres centres republicans de la ciutat, amb els quals els reorganitzadors de "Foment", tingueren bona cura d'establir forts lligams de relació, pressentint els dies de prova, les hores decisives que s'acostaven. Les salutacions efusives que es canviaren totes les entitats republicanes amb

motiu de la diada de l'onze de febrer, fou el primer acte de confraternitat que se celebrava a la nostra ciutat. En vigílies de la Dictadura hi havia encara entre uns i altres centres, forts antagonismes i lamentables rivalitats. En els actes del febrer de l'any passat s'establí el pacte cordial que feu possible que el dia 14 d'abril ens trobés perfectament intelligenciats la proclamació de la República.

Al poc temps, als darrers de març Foment Nacionalista Republicà s'havia ja legalment reorganitzat. Poca cosa calgué que variés del programa que s'havia dictat ara fa 25 anys, s'havia adelantat tant ja, en constituir-se, que en reaparèixer a la vida pública pogué fer-ho amb la mateixa estructuració lleugerament adaptada als dies actuals. El manifest amb què es dirigí a l'opinió catalana, fou elogiosament comentat. Els reorganitzadors de l'entitat havien rebut diferents i amables suggerències per tal que "Foment" es decidís per a donar la seva adhesió a alguna de les organitzacions que es crearen cuita-corrents en caure Primo de Rivera.

Ni els programes dels nous partits satisfien totes les idealitats sustentades per "Foment", ni la manera com aquelles organitza-

constitució d'un partit genuïnament esquerrà i democràtic. Aquest anhel el veïrem a bastament satisfet amb la creació de l'Esquerra Republicana de Catalunya, sota la quefatura de l'eximí patriota D. Francesc Macià, en la formació del qual partit prengué Foment una part ben remarcable i el qual ideari s'ajusta al sentit del primitiu programa de l'entitat confirmat i ampliat en la seva reorganització.

Les eleccions municipals determinants de la caiguda de la monarquia, anaren precedides d'una continuada acció per part de l'Entesa dels partits republicans a què hem fet referència. De fet s'havia convertit en junta conspiradora. "Foment" hi intervingué d'una manera rellevant. El dia històric del 14 d'abril, els regidors que l'allau ciutadana havia elegit el diumenge anterior estaven reunits feia 24 hores al casal del carrer de la Perla i d'allí sortiren acompanyats del poble meravellat per tal d'anar a prendre possessió del govern de la ciutat en nom de la República que s'estava aixecant per totes les terres ibèriques. La primera presidència republicana fou conferida a un home de "Foment".

Fins ací les glòries i les fatigues

Preus de Suscripció

Per a 1 any 1000
Per a 6 mesos 500
Per a 3 mesos 250

FOMENT publica tota la informació de les organitzacions i persones que treballen pel nostre país.

FOMENT

SETMANARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

Preus de Suscripció

Per a 1 any 1000
Per a 6 mesos 500
Per a 3 mesos 250

FOMENT publica tota la informació de les organitzacions i persones que treballen pel nostre país.

ANY I

Reus 1er de Desembre de 1906

Nombre 1

cions es crearen trobaren aprovació en l'entitat. A despit del perill que hom corria de veure's negligit per les impaciències de l'opinió, "Foment" prengué valentment la seva posició tot esperant que les democràcies catalanes estructuressin el partit que reclamaven les circumstàncies, i el programa del qual s'adiés totalment amb l'ideari de l'entitat. Els fets han donat a bastament la raó a les previsions de "Foment" en els moments de la seva reorganització.

El periòdic, suspès, com hem dit per la Dictadura, mancava com el pa a les activitats de "Foment". El dia 3 de maig aparegué de nou, si bé de moment, fou setmanari. La seva presentació i la diversitat de temes polítics socials i d'art que hi eren tractats el posaren a primer rengle dels setmanaris comarcals.

Des del periòdic, per tal de justificar la posició contrària a tot ingrés a les organitzacions creades post-dictadura, advocàrem per la

de 25 anys de brega. Ha tingut "Foment", durant aquest llarg temps moments de tota manera. Mai, però, la lleialtat a la República i a Catalunya no li han fet falla, sempre han governat els seus actes una honestat alambinada. Es la millor joia que senten els qui han tingut la fortuna de presentar els seus començos i assistir a les noces de plata de Foment Nacionalista Republicà.

Una bella festa

Vint-i-cinc anys de catalanisme! Però de catalanisme autèntic que volen dir de lluitar per la llibertat de Catalunya a base d'una república, mai d'un regnat.

Heu's aquí el resum d'una vida profitosa, la síntesi de la vida dels homes de Foment, que quan no era moda dir-se catalanista ells ja en feien; quan tot s'esperava d'uns polítics determinats ells ja confiaven en el poble; que quan sembla-

Vida exemplar

La commemoració del vint-i-cinquenari de Foment Nacionalista Republicà fixa una fita gloriosa en la història del catalanisme liberal a les nostres encontrades.

Quants sacrificis no hauran viscut els homes que han portat a terme aquesta obra? Per a fer-se'n ben bé càrrec, els joves que no han viscut aquesta croada liberal i catalana, haurien d'estudiar els llibres d'actes i els arxius de l'Entitat, i encara millor, la col·lecció del seu portantveu FOMENT des del dia en què va aparèixer a l'estid de la premsa. A través d'aquests documents veuriem com els instants d'angoixa han superat els de satisfacció.

En organitzar-se el partit, els allistats no hi eren pas en les proporcions d'avui. En front d'ell, hi havia una majoria aclaparadora que de bon principi iniciés una ofensiva en contra dels ideals que Foment Nacionalista Republicà sustentava. Aquesta ofensiva feu viure moments d'apassionament a la nostra ciutat i mantes vegades va degenerar en persecucions personals, de les quals en foren víctimes els nostres homes. Ells, però, compenetrats de la missió que els estava confiada, saberen vencer tots els obstacles, i arribaren a oferir-nos l'exemple d'una vida que avui commemorem.

Cal tenir-la present la història de la nostra entitat. El sentiment nacionalista ha fet solc en la consciència de molts catalans. Els ideals de llibertat, avui són compartits per immensa majoria. No som, però, on ens proposem arribar. Podem presentar-se encara, moments difícils per Catalunya i la llibertat, i és necessari viure alerta i ben disposats per la defensa del nostre ideari. I, si alguna vegada, les contrarietats iniciessin una defallença en els nostres esperits, recordem els homes que avui ens ofereixen el gloriós historial d'una vida exemplar.

ANTONI ANDREU

va una utopia ja sabien posar al costat del catalanisme aquests ideals de llibertat ciutadana i de justícia social que estem a punt d'assolir.

Que per molts anys, amics! I fins a les bodes d'or.

JOSEP M.ª POBLET I GUARRO
Montblanc.

Francesc Rosselló

PINTOR DECORADOR

Estanislau Figueres, 8. — REUS

El deure complert

25 anys de brega política

Podeu restar satisfets els homes fundadors de la nostra entitat Foment Nacionalista Republicà; podeu restar-hi amb aquella tranquil·litat i benestar que hom sent en el més pregon de la seva consciència quan sap que per damunt de totes les seves velleïtats ha complert dignament amb el seu deure.

Sabem que no costaria gens a un esperit quisquillós i malhumorat el trobar defectes a la tasca desplegada per aquests compatriotes nostres; defectes que, en part, potser, no estarien mancats de fonament, com tota obra humana.

Amb tot, però, tenim la certesa que aquests defectes són tant petits i accidentals que ni tan solament arriben a traslluir ni a entelar la puresa i la brillantor de l'obra realitzada.

Fa 25 anys que a Reus, la ciutat tradicionalment liberal, s'aplegaven uns homes per tal de començar una tasca de pròsclitisme catalanista i republicà.

El republicanisme no era nou en aquesta ciutat, però el catalanisme topava, ací com arreu, amb la idiosincràcia de les multituds i amb els interessos creats d'altres organitzacions polítiques.

El catalanisme de Foment, però, no prenia aquell aire conservador i xovinista propi de tots els naixents nacionalismes, sinó que admetia de bell antuvi tota la doctrina liberal i més avençada d'aquells temps.

Fa ja 25 anys que aquells benemèrits reusencs, amb una visió política clara i amarats d'un idealisme que corpren, emprenien la difícilíssima tasca de catalanització de la ciutat de Reus, sense perdre de vista ni descuidar les capdals qüestions de la llibertat dels homes i dels pobles; i aquesta admirable tasca va florir i ha fruitat esplendorosament.

Avui Foment és, encara, el més fort baluart del catalanisme liberal a les comarques tarragonines, i per damunt de tots els incidents enverinats i conflictes agres que comporta l'actuació política quotidiana, Foment està aportant una col·laboració de gran vàlua a la reconstrucció de la nostra estimada Catalunya.

En commemorar el 25 aniversari de la fundació de Foment posem una fita ben remarcable, la qual fita no ha de servir per a separar dues èpoques i dues generacions d'homes; sinó que ha d'ésser el ne-

xè que ha d'aglutinar a joves i vells, per tal que tots plegats i ben agermanats puguem continuar aquesta formosa obra de llibertat i de dignificació de Catalunya.

Potser s'apropen jornades difícils pel nostre poble; potser són dies de glòria els que aviat ens esperen; tant en el primer com en el segon cas, caldrà que tots els bons catalans treballem molt intensament i desinteressadament per la nova estructuració de la nostra terra i per aquesta finalitat aprofitem aquest 25.è aniversari per a refermar més la nostra ultrista catalanitat i liberalisme, per tal de perfeccionar, encara, cada dia la nostra actuació col·lectiva.

Amics fundadors de Foment, heu complert amb el vostre triple deure d'homes, reusencs i catalans; i jo, en aquesta tant senyalada data, em plau adreçar-vos la meua humil, però entusiasta felicitació.

Endavant, i que per molts anys puguem commemorar tant belles obres.

J. SENTÍS I NOGUÉS

F O M E N T E N L E S S E V E S
N O C E S D ' A R G E N T T E U N
R E C O R D E F U S I U P E L S
E N Y O R A T S C O M P A N Y S
T R A S P A S S A T S .

El primer cabell blanc

Foment Nacionalista Republicà celebra avui les noccs de plata. Vint-i-cinc anys de palestra a la llum pública i de cara al vent, no han fet pas minvar ni un bri la fe en els seus principis, ans al contrari, aquesta s'ha vist enrobustida a través de les vicissituds i lluites que durant aquest espai de temps han vingut produint-se.

A Reus, un poble de tradició eminentment liberal, no podia faltar-hi el partit cap-pare de significació geninament catalanista que iniciés el camí a recórrer envers la reconquesta de la nostra personalitat. Va nàixer Foment a l'escalf d'un ver entusiasme patriòtic enarborant la senyera de la pàtria, tan alta i ben sostinguda que sobreixint per damunt de les bregues localistes i àdhuc de les tàctiques i actuaicons del mateix partit, va mantenir-se neta i sols acarjada per la tramontana i el serè que sovint planen damunt el nostre poble.

El moviment de la renaixença que va iniciar-se a Catalunya, no tardà molt en treure florida. Com un plançó destacat d'aquell neguiteig que abrandava la terra nostra, uns quants homes liberals de Reus bastiren amb fonaments del més pur patriotisme, el casal que a no tardar havia d'expandir arreu de la ciutat nostra les idees alliberadores. I avui, que aquell inici idealista de vint-i-cinc anys enrera és ja una concreció ferma plasmada en l'Estatut, en repic

de festa llencem al vol les campanes com homenatge als qui un dia senyalaren la ruta a seguir.

La joventut decidida que actualment integra les nostres fileres, deu emmirallar-se en la gesta magnífica dels propulsors de Foment Nacionalista Republicà; els quals, tot voluntat i fermesa, sota el brancatge esponerós de l'arbre de la pàtria, montaren una enclusa que als cops de mall de la persuasió i de l'exemple forjà uns ferros que avui són fermes suports de la nostra Catalunya.

En la testa de lluitador de la nostra Entitat volguda hi ha fet aparició el primer cabell blanc. No és senyal de defallença ni de prematura vellesa; aquest fil d'argent puríssim que significa tot un quart de segle de maldar per les nostres racials reivindicacions, ara més que mai té la virtut emotiva d'enfortir el nostre esperit, alliconant-lo en el camí de la perseverància i ens fa sentir un afany de viure que ens mena a un estat de major perfecció.

Amunt els cors. Sota els plecs de la barrada senyera de Foment Nacionalista Republicà, respirem-hi alenades d'aire esperançador, tot fitant amorosits aquest campanar reusenc que, com els nostres anhels, valent punxa el cel.

JOSEP BALDRIC.

Un dia de joia

Poques paraules. Les justes per a expressar la meua íntima satisfacció en la celebració de les noccs d'argent de la nostra entitat i del seu portantveu en la premsa.

Els que un dia darrera l'altre, d'ençà de la fundació de Foment, hem lluitat pel triomf dels ideals de Catalunya i República, avui ens hem de sentir joiosos en veure que estan pròxims a ésser una realitat aquells ideals que han informat tots els actes de la nostra vida.

En els vint-i-cinc anys de brega, hem passat penes i alegries, aquestes, però, no han estat mai tan intenses com avui en què hem pogut veure instaurat un règim de llibertat, el qual, per a subsistir, vulgues que no haurà de reconèixer la nostra personalitat de catalans, puix que Catalunya ha d'ésser el seu més gran suport.

MARIAN ROCA

—MIRA, VAS A DONAR UN TOMB PER LES ESGLÉSIES I DIGUES QUE S'HA ACABAT AIXÒ DE LES QUARANTA HORES QUE NO SE'N PODEN FER MÉS DE VUIT.

Casa Freixas

Es la millor assortida en **Relotges** en totes qualitats marques. **Joies** en or, platí i brillants i tota classe d'objectes per a regals en **Plata - Cristall Bohemia - Legítims Japonesos. Taller de Joieria - Relotgeria Optica.**

Plaça Prim, 9 - Reus - Telèfon 34

Abans de comprar

Gèneres de punt

I'hi interessa visitar

Magatzem SANTA ANNA

Darrerres novetats - Qualitats superiors - La casa que ven a preus reduïts - Especialitat en mitges

SANTA ANNA, 24 REUS

Carles Folch Solé

Odontòleg

Raval Sta. Anna, 1 1.er

Telèfon 63 A

Reus

Cotilles, Faixes o sostenidors de

L'Elite

**Articles de qualitat i fantasia
Faixes especials per a ventres
delicats**

CASA BORRRAS

Carrer Major, 5 REUS

**Calçats per a home,
dona i nens.**

Els més selectes models els trobareu sempre al pis de la

Plaça de Catalunya 5, 2.º

Preus tirats

Noticiari

Observacions meteorològiques

DE L'ESTACIÓ DE VITICULTURA
I ENOLOGIA

Temperatura a la sombra:
Màxima, 14. - Mínima, 12.
Baròmetre:
A les 8 h., 757. - A les 18 h., 753.
Pluja recollida:
A les 24 h., 0. m. m.
Reus, 13 de novembre de 1931.

REGISTRE CIVIL

del dia 14 de novembre de 1931

NAIXEMENTS

Cap.

DEFUNCIONS

Pere-Pau Roig Boqué, 73 anys,
Sol i Ortega, 15.

MATRIMONIS

Cap.

*** Ahir tingué lloc l'enterrament del senyor Pere Pau Roig Boqué, qui fou apoderat durant 45 anys de la Societat "Gas Reusense".

El seu caràcter complacent, la seva rectitud i l'honradesa exemplar que el caracteritzaven, feu que un nombrós seguici l'acompanyés a sa darrera estada.

Rebi la seva família i especialment la seva germana l'expressió més sincera del nostre condol.

VINS CASELLES

*** Per a donar compte de la seva situació actual la secció d'atletisme del Reus Deportiu, convoca a tots els socis a la reunió general extraordinària que tindrà lloc a l'estatge social el prop vinent dimecres dia 18, a les 10 de la nit.

Banc Urquijo Català

AGENCIA DE REUS

Negociem els cupons de venciment
1 de Novembre el líquid dels quals
en sigui conegut.

OPERACIONS DE BORSA

DESCOMPTE DE CUPONS

DIPOSIT DE VALORS

Banc Urquijo Català

*** Ens comunica el Foment Industrial i Mercantil que dilluns per tal de facilitar la recollida de firmes al conveni amb el Banc de Reus, podran acudir al seu domicili (Plaça de Prim, 6, primer), de 10 a 1 del matí i de 4 a 8 de la tarda.

SALO KURSAAL - Tel. 157 A

PROGRAMA SONOR NON-PLUS-ULTRA PER AVUI
DIUMENGE TARDA I NIT

Simfonia.

Universal Film presenta a Pauline Starke, Bàrbara Kent i Ben Lyon en la gran comèdia: **Lo que quieren los hombres**

Presentació d'un nou model de dibuixos sonors: **SINFONIA ROSA**

Dennis King i Jeanette Mac Donald en l'extraordinària representació: **El Rey Vagabundo**

(Film sonor impressionat a tot color)

*** Nota pregada:

El Bloc Obrer i Camperol i la F. C. C. B. fan pública l'expulsió dels companys Josep Banqué, Alfons Talarn i Joan Madurell per faltes de disciplina.

VERMOUTS CASELLES

*** Aquesta tarda, a les tres en punt, tindrà lloc a l'Estadi del Reus Deportiu l'anunciat partit de fútbol entre el primer equip de l'esmentat cerele i el F. C. Güell. Aquest partit correspon al Campionat de Catalunya de segona categoria preferent.

L'equip que presentarà el Reus Deportiu és el mateix que hem fet públic aquests dies.

Tot a mitat de preu

Una gàbia per a 13 conilles de cria, dos per mascles i altres per recria. Una incubadora de cabuda per 420 ous, amb volteig automàtic. Polletes de cinc mesos, casetes per gall i altres objectes.

Informaran en aquesta impremta.

*** Anit van tenir lloc els primers actes de les noces de plata que celebra Foment Nacionalista Republicà. A dos quarts de deu, l'emissora E. A. R. 5 radià la conferència del nostre volgut amic i company, el diputat a la Generalitat senyor Josep Andreu. Poc després, al local de Foment, va tenir lloc l'àpat popular, en el qual regnà força entusiasme.

Tots aquests actes els ressenyarem amplament en la nostra edició pròxima.

XAMPANYS CASELLES

*** Llegim a la premsa de Tarragona, que durant el dia d'abans d'ahir hi hagué cert malestar entre els mestres cursillistes, motivat per no haver estat autoritzada la reunió que, com cada dia, es proposaven celebrar.

Així i tot es pogueren reunir en una aula oferta pel director de la Normal, a les onze del matí. Els delegats que havien anat a Barcelona, donaren compte de les gestions realitzades.

A la nit sortí cap a Madrid el mestre cursillista i diputat de la Generalitat, senyor Rouret i Callo, per a, en representació dels opositors de la província i amb altres delegats de les altres d'Espanya, visitar al ministre senyor Marcellí Domingo, i donar una solució al problema.

Es sapigué que per la Direcció general han estat ajornats els curssets, i això feu que molts mestres se n'hagin anat als pobles llurs en espera que es senyali una nova data per a donar començ als tan accidentats curssets.

VINS CASELLES

*** Comuniquen de Viella, que la imponent nevada que ha caigut, deixa incomunicat per complet la Vall d'Aran d'Espanya. Només és possible d'arribar a la Vall, per la banda de França.

Es diu que continua nevant copiosament.

*** Al Saló Kursaal, avui, tarda i nit, seguirà projectant-se l'extraordinari film sonor "El Rey Vagabundo", que tant d'èxit assolí en la sessió d'anit.

Altres pel·lícules de remarcable interès completaran el grandios programa del nostre elegant cinema.

VERMOUTS CASELLES

*** Els organitzadors de la vetllada de Boxa que tindrà lloc dimarts vinent al Teatre Circ, no es donen descans, per tal que superi la que organitzaren darrerament al mateix teatre.

La combativitat dels elements seleccionats del nostre cercle local Reus Deportiu, no desmereixen dels de la selecció del Barcelona Boxing Club. Si forts són els nostres, forts són els contrincants, el que fa creure que la vetllada serà emocionant de debò.

Els Tallers Rovira, de Reus, i Unió de Joiers i Rellogers, de Tarragona, han fet ofrena d'un valuós trofeu per a què sigui disputat entre ambdós cercles en noble i lleal pugna.

*** Els entusiastes i els afeccionats al cine, estan d'enhorabona, puix que avui diumenge, tarda i nit, podran saborejar novament al Teatre Fortuny, la gran pel·lícula "De Bote en Bote", en la que d'una manera tant meravellosa saben fer riure constantment al públic, els tan acreditats artistes Stan Laurel i Oliver Hardy.

XAMPANYS CASELLES

*** En Assemblea General extraordinària celebrada ahir per l'Associació d'Empleats de Banca i Borsa d'aquesta ciutat per tal de procedir a l'elecció dels vocals obrers per al Comitè Paritari de Despatxos, Oficines i Banca, foren elegits per unanimitat els senyors següents:

Vocals efectius:

Jaume Fargas Bruget.

Amadeu Ferran Cort.

Josep Bofarull Ferré.

Joan Gilabert Romagosa.

Joan Serra Joanpera.

Vocals suplents:

Angel Rodríguez Rodríguez.

Antoni Clarasó Inglés.

Antoni Ferré Gispert.

Pere Soronelles Llagostera.

Joan Auqué Ras.

SASTRERIA Fontanals

FUNDADA PER AMADOR CLARAMUNT

Rebudes les darreres novetats en Trajos i Gavanys

Llovera, 29

REUS

*** Avui tarda i nit, se celebraran al "Cinelàndia" grandioses sessions de cine. Entre altres, es projectaran les hermoses pel·lícules "El Verdugo de San Marín" i "Dónde està mi mujer?", de les quals en fan, respectivament, una superba creació les famoses artistes Eva Mary i Lucy Doraine.

Regiran preus populars.

*** Aquesta nit, a la sala d'actes de Foment Nacionalista Republicà, es celebrarà una gran vetllada, a càrrec de l'Esbart Folklore que dirigeix la senyora Maria Forcades de Tarés, el qual executarà un atraient repertori de ballets, i del "Grup Artístic Teatral de la Joventut", que posarà en escena l'obra del celebrat autor Josep Burgas, "El premi de l'hermosura".

En la mateixa vetllada, l'antiga Joventut de Foment, farà entrega solemne a la Joventut actual, de la senyera que va pertànyer a la primera.

VINS CASELLES

VERMOUTS CASELLES

XAMPANYS CASELLES

*** El Govern francès, per conducte del prefecte de Garona, ordenà al comte de Montseny, que estava instal·lat amb la seva família en una finca propera a Tolosa, que en el terme de vint-i-quatre hores s'internés més enllà del Loire. Actualment el senyor Milà i Camps és a París.

VINS CASELLES

*** Per avui, la Secció d'Art del Centre de Lectura anuncia l'acte d'inauguració de l'Exposició de pintures de l'artista Angel Oliveres.

Al dit acte que se celebrarà a dos quarts d'una del migdia, hem estat atentament convidats.

Agraïm la deferència.

TEATRE FORTUNY

Avui diumenge, tarda i nit

FORMIDABLE PROGRAMA DE CINE SONOR

Diario Metro

Gràfics d'actualitat.

Mickey Piel Roja

Dibuixos animats.

Estrellas rivales

Deliciosa comèdia, fina i d'altíssim interès.

La meravellosa pel·lícula, triomfant al Femina de Barcelona i al Fortuny de Reus

De bote en bote

pels asos de la comicitat STAN LAUREL

i OLIVER HARDY que fan les delícies del públic en aquesta xistosa paròdia del magne film

EL PRESIDIO

Parlada en espanyol.

TEATRE BARTRINA

Diario Metro

La Pecadora

magnífica producció per la cèlebre artista LUCY DORAINE.

Una famosa pel·lícula Paramount, parlada en espanyol

La fuerza del querer

Fantàstica producció per MARIA CASAJUANA, ANDREU DE SEGUROLA I VINCENTS PADULA

*** Diuen de París, que procedents de Barcelona, i després d'haver recorregut 1.800 quilòmetres a peu, han arribat a aquella capital els excursionistes catalans Jaume Castanyé i Manuel Gràcia, que durant el viatge han anat recollint en un magnífic àlbum les firmes i adhesions de tots els batlles de les poblacions catalanes i franceses

C I N E L A N D I A

Grandioses sessions de CINE per avui diumenge tarda i nit

Es projectaran les hermoses pel·lícules:

El Verdugo de San Marien Interpretada per EVA MAY

¿DONDE ESTA MI MUJER?

Insuperable creació de LUCY DORAINE

Pinocho en los baños Comèdia de gran rissa

—Important: A tota persona que assisteixi als espectacles de «Cinelàndia», se li entregarà un Butlletí numerat per a tenir opció a un vigèssim de Nadal, com a obsequi de l'Empresa.

per les quals han passat, fins arribar al Foment Català de París, final de l'excursió a peu.

Els excursionistes són portadors d'un afectuós saludo del president de la Generalitat, En Francesc Macià, a llurs germans residents a aquesta capital.

VERMOUTS CASELLES

*** Per indocumentats foren expulsats de la nostra ciutat els individus Eduard Planes Ferran, de 41 anys, de Madrid, i Manuel Alvarez Losada, de 28 anys, de Vigo, els quals foren acompanyats per la guàrdia rural, fora de terme.

ESTOMAC

Les funcions de l'estòmac són essencials per a la salut de la persona.

L'estòmac caigut, altera les digestions. Això causa l'emmagriment i desnutrició i per conseqüència la depressió de tot el cos.

Li farem la faixa apropiada que necessita, per a obtenir la millora als pocs dies

Estem especialitzats en aquest treball.

A. Salas Olivé

Antiga "Cruz Roja"

Monterols, 3

*** Dijous fou atropellat per un auto, a la carretera d'Alcolea, davant del mas de Coll, el vellet de 73 anys, Francesc Segalà, de Borges del Camp.

Va recollir el ferit el senyor Agustí Batlle, el qual donà avís al metge senyor Gomis, qui en reconèixer l'atropellat, qualificà les seves ferides de greus.

El dit ferit ha ingressat a l'Hospital Civil.

DEPENDENT

de reconeguda aptitud, falta en l'establiment de Teixits MAGATZEMS EL INDIO

*** En el vaixell correu de Palma de Mallorca arribà a Barcelona el capità Juli Otero, que a la dita capital, mentre es celebrava un acte en honor del senyor Nicolau d'Olwer, amb motiu de l'entrega del castell de Bellver a la ciutat mallorquina, donà un viva al rei, pel qual va ésser penyorat pel govern civil, i a més, el ministre de la Governació, va decretar el seu exili a un poble d'Astúries, per quatre mesos, tal com diu la llei de protecció al règim.

XAMPANYS CASELLES

*** En el darrer Consell, els ministres s'ocuparen detingudament en l'examen de la situació política i d'alguna efervescència monàrquica observada en determinats elements, la qual, per bé que no té gran importància, el Govern hauria d'apreciar que cal tallar-la radicalment.

Amb aquest fi, el Consell acordà la prohibició dels actes anomenats revisionistes que estaven anunciats, els quals obeeixen principalment a una campanya anti-republicana i a la recollida i provisió de les armes de foc a què es refereix el decret ja transmès.

Diccionari General de la Llengua Catalana per POMPEU FABRA

Aquest "Diccionari de la Llengua Catalana", de Pompeu Fabra, és la publicació capital que esperàvem tots els catalans,

Aquest Diccionari, constarà de 20 a 25 fascicles que es publicaran quizenalment. Cada fascicle, de tamany 14x 20 cm., tindrà unes 100 pàgines de text i podrà adquirir-se únicament per subscripció al preu de 2'50 pessetes.

El preu de l'obra, un cop acabada, serà superior al total de la subscripció.

Dirigiu les subscripcions a: LLIBRERIA NACIONAL I ESTRANGERA Raval Santa Anna, 20. Tel. 4T9 A. Reus.

*** La comissió de responsabilitats està acabant un projecte d'incompatibilitat per als que exerci-

ren càrrecs de lliure nomenament a la Dictadura.

Els efectes d'aquest projecte d'incompatibilitat arriben solament als càrrecs públics, de lliure nomenament, però no als que foren elegits per les corporacions, com assembleïstes.

Es proposa per a tots els esmentats càrrecs i per a tots els assembleïstes nomenats per la Dictadura, la inhabilitació per a desempenyar càrrecs públics i polítics durant un termini encara no determinat.

La comissió es proposa presentar a la taula aquest projecte aviat.

NO HACE FALTA ADELGAZAR para ser Elegante, pues un Warner's le proporcionará la mas elegante silueta que Vd. pueda desear porque un WARNER'S está científicamente ideado y bien hecho

Warner's

cada prenda lleva la marca estampada

VENTA EXCLUSIVA LA PARISIEN MONTEROLS, 11-REUS

*** Al Ministeri d'Economia facilitaren a la premsa la següent nota:

“Como aclaración al decreto de 24 del pasado octubre sobre guías de circulación que han de acompañar a las expediciones y transportes de mosto, mistelas y vinos, se ha dictado una disposición en la que se previene que las citadas guías no se exigirán con carácter obligatorio hasta el día 1 de diciembre, con objeto de que tanto las compañías de transporte como los interesados en la producción y comercio de estos artículos dispongan del tiempo suficiente para el debido cumplimiento de lo preceptuado en dicho decreto.

Conviene advertir que la expedición de guías no ha de obligar más que a las condiciones que hacen referencia a su redacción y a la expresión clara y concreta de los datos que han de recoger con arreglo al modelo inserto en la "Gaceta" fijando la forma de presentarlo, tamaño, etc.”

Casa en venda

En molt bon estat i enclavada en punt cèntric. Rendeix de 5 a 600 pessetes mensuals.

Tracte directe.

Fàbrica de Mosaics Hidràulics

J. Julivert Aulès

Pedra Artificial - Tuberia de Ciment

Fundada en 1905

C. Riudoms, 3 Telèfon 237 REUS

STUDI FORTUNY

Raval Sta. Anna 26

(Al costat del Banc de Reus)

Nuvis!

Per a ésser bon casat
es precis un bon retrat

Creació de la casa: Postal Cine

No dubti més

L'aparell de RADIO que ofereix la màxima
garantia i reproducció és

Radiola **R. C. A.**

DES DE 650 pessetes

Representant: JOSEP LOZANO

Monterols, 26 - REUS

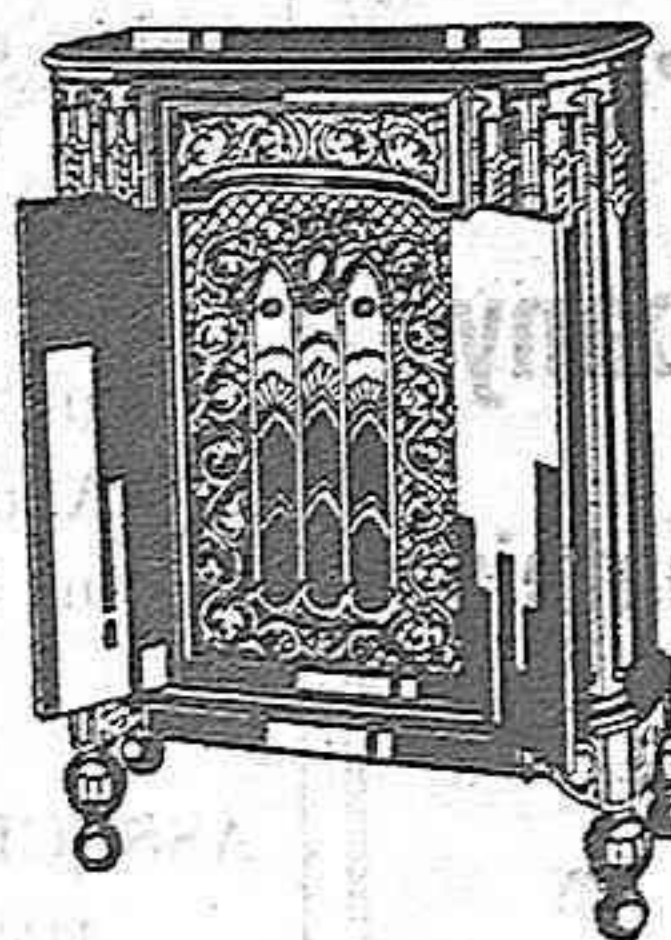
Crosley..!

constitueix l'obsessió del radio-escolta
no es concebeix un aparell de qualitat

si no porta la marca **CROSLEY!**

RADIO CROSLEY

7 models diferents tots superheterodins amb altaveu electro dinàmic, funcionen sense antena, màxim de selectivitat, sonoritat i potència.

Model "Troubadour" Crosley
Radio-fono 10 vàlvules 3900 pts:
especials per a societats

Gran reclam amb el model Bijou 785 pts. 5 vàlvules, superheterodí, canví de to, altaveu dinàmic.

Demostracions sense compromís a domicili telefonant al No. 97

Reus Automòbil Club, Pí i Margall 14

Distribuidors per a Espanya:
Lorès Codina i Roig, Tafalgar, 3 - Barcelona

Pere Pau Roig Boqué

Que morí cristianament el dia 13 d'aquest mes

(E. P. D.)

La seva germana, cosins i família tota, i la Societat «Gas Reusense», pregunen a llurs amistats que el tinguin present en les seves oracions i l'assistència als funerals que, per al descans de la seva ànima, tindran lloc demà, dilluns, dia 16, a les 9 del matí, a la Prioral de Sant Pere.

Reus, 15 novembre 1931

Hotel Londres

Servei de primer ordre

Habitacions amb calefacció i bany

Saló especial per a banquets de boda i bateigs

Plaça de Prim, 5

Tel. 29 A

Secció oficial

BANC DE REUS

DE

DESCOMPTES I PRESTECES

Es posa en coneixement dels posseïdors d'accions d'aquest Banc, que en virtut de l'acord pres en Junta general extraordinària del dia 3 d'octubre últim, les seves accions, de nominatives queden convertides en accions al portador a partir de l'esmentada data.

Al mateix temps es prega als tenedors de les dites accions se serveixin presentar-les en aquestes oficines a l'objecte d'estampar als títols el corresponent caixetí.

Reus, 5 de novembre de 1931. — Per A. de la J. de G., el Secretari, Antoni Clivillés.

ASSOCIACIO DE CREDITORS DEL BANC DE REUS

Els dirigents d'aquesta entitat, vetllant pels interessos que els estan encomanats, han obtingut del Banc de Reus la conformitat al Conveni que oportunament es feu públic per mitjà de la premsa local i de les publicacions oficials. Però com que per a que l'esmentat Conveni tingui la força legal que l'ha de fer viable, deu contenir les

signatures dels creditors, pel present anunci es fa públic que d'onze a una del matí i de sis a vuit de la nit, es recolliran firmes al lloc social d'aquesta entitat, Plaça Prim, núm. 6, primer (domicili de Foment Industrial i Mercantil).

Havent d'ésser les signatures autoritzades per notari, es recomana als creditors que compareixin proveïts de la corresponent cèdula personal.

L'adhesió al Conveni, pot així mateix prestar-se a la Secretaria del jutjat de Primera Instància a les hores d'oficina.

Com sigui que tant aviat com s'hagin recollit les signatures que la llei exigeix serà aixecada la suspensió de pagaments en què el Banc es troba, creiem inútil recomanar a tots els creditors, perteneixin o no a aquesta Associació, la major diligència en reiterar la seva conformitat al Conveni per mitjà de la signatura.

Reus, 10 de novembre de 1931. — El secretari, A. Batlle.

L'EFICACIA DE L'ANUNCI, DEPEN DEL DIARI QUE ESCOLLIU. "FOMENT" US ASSEGURA AQUESTA EFICACIA.

IMP. FOMENT